

Foia enciclopedică literară lunară.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria 12 corone
Pentru România și străinătate . . . 17 franci

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de 3 ori ce conțin cam 150
cuvinte 6 corone; până la 200 cuvinte 8 corone
și mai sus 10 corone.

Tot ce privește foia se se adreseze la Redacțiunea și administrațiunea Revistei Ilustrate în Șoimuș
p. u. Nagy-Sajó.

Simeon Moldovan.

»Voiesce și vei fi.«

Cetind în colonele diarului »Revista Ilustrată« biografia mai multor bărbați destinați a națiunii române, atât pe terenul bisericesc cât și pe cel didactic, m'am decis ca se mă încerc a descrie și eu biografia unuia dintre cei mai meritați învățători, sperând că prin acesta voi căusa cetitorilor diarului câteva momente plăcute. Și acesta, cu atât mai tare, căci dacă a meritat și merită vre-un învățătoriu se i-se publice biografia, atunci în primul loc meritază veteranul domn Simeon Moldovan.

Inse spre a descrie biografia acestui învățătoriu în toate detaliurile — a-i enumera meritele — pot afirma cu totă conștiința, că mi lipsesc cuvintele: eră că acesta este așa, se vor convinge st. cetitori din cele ce vor urma. Deci voi aminti în parte cele mai esențiale.

Simeon Moldovan s'a născut în anul 1840 15 Aprilie în comuna Betlean, din părinți economi. Tatăl său s'a chemat Ioan, mama sa Ifinia. Având tinerul Simeon voie se învețe carte, părintele său îl dete la școla confesională din loc, pe carea după ce o frecventa 5 ani sub învățătorii: Ioan Deac, astăzi preot în Ilișiu; Iacob Maxim din Mocod, Spiridon Salvan din Mititei, Bitia Todor din Zagra și Toma Hontila din Mocod, îl duse în anul 1855 la școlele normale din Năsăud, pe cari le absolvea în anul 1858. Și fiind că a avut aplicare spre studiere și-a ales cariera didactică, spre care scop cercetă cursul preparandiale tot din Năsăud până în anul 1860 cu calculii cei mai buni sub renumitul pedagog Vasile Petri. Intru cât a studiat bine ne dovedește împrejurarea că absolvând cursul al doilea a fost remunerat cu 68 fl. din partea superiorității.

După absolvarea preparandiei în 16 Februarie 1861 s'a

căsătorit cu Flórea Cărc, fca fostului făt bisericesc, fiind încă din tîmna anului trecut aplicat ca învățătoriu în Betlean, unde funga până în anul 1890; în care an simțindu-și puterile debilitate, la cererea propriei, fu pensionat prin ordinațiunea ministerială de dto 16 Septembrie Nr. 38688, și de atunci până în prezent trăesc ca atare dimpreună cu stim. soție, carea la concomitat în toate agendele sale cu credință și fidelitate de adevărată soție.

Spre a-și completa pregătirea pentru cariera de învățătoriu și mai departe, în anul 1874 frecventa cursul agronomic din Mănăsturiul-Clușului, pe spesele statului, er în anul 1880 a fost la cursul de limba magiară în Cluș, obținând dela ambele, cele mai bune atestate.

Cumcă a fost unul dintre cei de întâiu învățători, se vede de acolo, că în anul 1866 a debutat cu corul școlar format prin el, la jubileul mănăstirei din Nicula sub eppul de pie memorie Ioan cândva Vancea, obținând din partea acestuia prin stringerea de mână cele mai căldurose gratuarî.

Tot cu corul școlar s'a produs cu ocaziunea sântirei de biserică din Vireag; eră fostului comite suprem a Brașovului și în urmă ministru contele Andreiu Bethlen i-a fost instructor de limba română.

Apoi în conțelegere cu dl Ioan Grec, astăzi proprietar în Rusul de sus, er atunci locuitoriu în Betlean, a format o cetă de diletanți, cari au debutat de nenumărate ori nu numai în

Betlean, ci și în Lăpușul-magiar cu ocaziunea adunării despărțământului Asociațiunei, între frenetice aplause ale publicului.

Spre argumentarea cea mai eclatantă a aptitudinii sale ca învățătoriu i sunt tineri — astăzi bărbați — educați prin dînsul

carî formeză în prima linie pentru el cea mai frumoasă podobă, și sunt, fala poporului românesc din Betlean. Așa: Vasile Rocnean profesor în Ploesci (România) astăzi mort; Ioan Alb fost teolog; Ioan Botean preot în Nușfaleu; Pavel Salvan preot în Ciaba; Alexa Rocnean, profesor în Botoșeni; Ilie Diugan, docente-cantor în Odesci comit. Selagiului; George Cira, protocolist la sedria orfanală în Bistriță; Emilian Meruțiu, teolog; Ioan Diugan docente în Betlean; Ioan Cărc docente în Cusdriora; Michail Tecariu, fost cancelist pretorial; Ioan Bob oficiant de bancă în Turda.

Tot asemenea a zelat și pentru clasa mijlocie în persoanele: Ilie Mircea, păpuțar în Blașiu; Ioan Morariu, păpuțariu în Bistriță; Todor Pui, cojocar în Betlean; Vasile Bob, faur; Emilian Bob, gendarm; George Moldovan mesariu în Betlean; Ioan Rațiu măsariu în Betlean; Ioan Meruțiu, cojocariu în Betlean; Vasiliu Candrean, pădurariu; Petru Morariu, fost rotariu; Pompeiu Ambruș, lăcătar; Lazar Alb, zidariu; Andreiu Morariu și George Candrean morari; George Chirtoșiu, croitorii; Ioan și Petru Moldovan, sodali de croitor; Ioan Svageu fost ciobotariu; Ioan Svageu, Ioan Coldoan și Stefan Rațiu, sodali de măsariu; Ioan Svageu faur; George Rotariu, rotariu și Teodor Salvan, lăcățariu.

Pre lângă aceștia sunt tineri și din comunele vecine pe cari încă densus i-a educat, așa: Andreiu Vlasiu, preot în Matei-Cociu; Ioan Mureșan, docente în Borgo-Mureșeni, din Cociu; Ioan Maxim, docente în Rusul de jos, de acolo; și Vasiliu Creț, astăzi sergente de gendarmii din Dobric.

Apoi nenumerați tineri sunt cari au rămas ca economi însă numai lui au de-ai mulțami că știu scrie și ceti; ba a crescut și o mulțime de nepoți și nepoțe.

În cele naționale asemenea a fost la postul seu, a îndemnat cu cuvântul și cu fapta pre tineri și bătrâni, ca se pună umăr la umăr și toți într'un cuget să se nisuescă fiecare după puterile sale spre realizarea scopului comun. Așa în 28 Mai 1892 cu ocașiu-

nea prezentării memorandumului îl aflăm în numărul deputațiunii române, care se află în Viena.

Apoi ca corespondent la foile: »Sionul Român«, Gazeta Transilvaniei«, »Amicul școlii«, érá cu ocașiuena luării esamenelor din tractul Betleanului în trecut — a fost reporter despre rezultatul acelora etc.; este membru al »Asociațiunii române pentru literatura și cultura poporului român.« De însemnat e că în decursul funcției lui ca învățătorii, copii români n'au cercetat șola de stat. Astăzi este agentul băncei de asigurare »Transilvania« și revisor de și la banca din loc.

Spre încheiere las se urmeze cuvintele d-lui I. P. Reteganul exprimate despre un alt învățătoriu, cari asemenea se potrivesc și față de Simeon Moldovan.

Vedând atâta muncă, atâta hărnicie dela un om mai fără școle, așa dicând, ce suntem în drept se așteptăm dela cei ce amblară câte 16—20 ani pre la șolele cele mari și veniră din țerile străine cu trei rënduri de ochilari, și cu diplome de trei coți? Și vedând că aceștia nu prea fac multe, cu cât sunt mai demni de stimă și laudă generală, bărbați de felul d-lui Simeon Moldovan.

Onóre lor! Că nu totdeuna talentele mari fac opurile cele neperitoare, nu totdeuna bărbații cei ce gatară multe șoli sevârșesc acele opere, nu . . . acele, de cele mai multe ori sunt lucrarea bărbaților diligenți, cari pe cale auto-didactică se cualificară și cari apoi lucrară cu zel înflăcărat și neobosit — sunt operele diligenției.

Între acești bărbați diligenți numărăm și pre veteranul învățătorii pensionat Simeon Moldovan, și dorindu-i dile multe și bune, ne-am bucura dacă docenții de astăzi cu salariu mai bun, l'ar imita ca fiecare șola română să se potă mândri, că are un învățătoriu cum a fost densusul.

Preotul *Salvan*.

Dacă a-ți ști.

*Dacă-ați ști câtă durere
Reservată mi a fost mie
Și de-a-ți ști câtă povoră,
Inima-mi se porțe scie;
Ve-a-ți mira cum nu sucumbă,
Sub durerile amară,
Inima'mi și eu de ce nu
Mor, — de a chinului povoră.*

*Dar' durerea mea ș-amarul,
Remânea-vor remânea,
Pentru lume nesciute,
Ca și fericirea mea.
Caci odată — da, odată —
Fericit am fost și eu.
Dar' aceea n'a știut'o
Numai eu și Dumnezeu.*

*Fericire și durere
Preste mine-au stăpânit.
Cea dintâiu a sburat iute
Cea de-a doua m'a sdrobit.*

G. Simu.

Valea bogatului.

— Povestire din popor. —

Era o nôpte îngrozitoare. Vântul sufla, de credeai că scôte copaci din rădăcini. Plôia pica însoțită de fulgere și tunete, iar *Berzava*¹⁾ crescuse repede și urla de-ți asurđiau urechile.

Pe când era furtuna mai mare, iată doi vânători îmbrăcați în haine de lână, încălțați în cisme cu talpa de un deget de grosă

și bătute cu cuie și potcove, erau cisme vânătoresci — cu căciulii negre de mel, împodobite cu câte o penă de vultur.

Fie-care avea pușca pe umăr, cu straița la o parte și încinși cu o prașchie, în carea își țineau cornele cu praful, plumbii și alte recuisite de pușcat.

Atât în prașchie cât și pre turiacul cismelor se vedeau plăsele de cuțite.

¹⁾ Berzava = riul ce percurge satul Văliug (Franzdorf) lângă Recita.

Se părea că caută ceva, căci acuș ascultând, acuș uitându se într'o parte și într'alta suiau „*cracul cucei*“¹⁾.

— Ce mai afurisită de vreme, începû cel mai bătrân stând locului și desfăcând cureaua ce era legată peste oțelele puscei, căutând se vadă ore mai sunt în stare bună sau că a intrat ploia la țaviță și le-a udat — dă, ca prin ciur și dău, mă bucur că ne vechurăm suiți, căci abia îmi simt piciorile; așa un marș de mult n'am mai făcut.

— Și bine, întrebă cel mai tânăr, a cărui nume era George, pe ortacul seu, care era cu vre-o 6 ani mai în vîrstă, că am luat calea bună și că n'o s'e umblăm după potcove de cai morți?

— Tocmai ađi dimineța le-am vechut din „*Poiana Barnei*“²⁾ focul, căci au venit încă de erî.

— Pe unde se vedea fumul?

— D'apoi baș, locul anumit nu ți-l pot spune, ci dau cu socotela, că s'or fi aședat sau în »Demb« sau mai sus pe ogaș.

— Atunci nu mai avem mult de alergat; căci până acolo nu e mai mult decât vr'o jumătate de oră.

— Se înțelege că nu mai avem mult, răspunsă cel mai în vîrstă, ei trebuie se fie acolo, căci am auđit și clopote, sci că-și i-au și caii cu sine.

— Da, ai drept, dar căți gîndesci se fie de toți, întrebă er George, ascultând cu băgare de samă.

— Dă-i amarului pe nădrăgoșii ăia de *Pemi*,³⁾ măcar se fie chiar dece, nici noi nu suntem tufe, eu unde chioresc sci că sfi-răe plumbul ș'apoi în tine er am mare nădejde, nu i așa?

— Se trăsesci Iorgovane, ai dreptate, strigă George înflăcărat, dar ertă, eu ași gîndi că n'ar strica cătăva țuică, ș'apoi storcând din sticlă îmi poți povesti de-amăruntul ce sci despre totă treba, căci deu eu nici acum nu baș, pricep, și sci că . . .

— Sciu că voesci se sci tôte din fir în pîr și fiind-că și așa trebuie se ne aședăm undeva până după međul noptii, dic se mergem încă până la isvor, ploia a mai încetat și așa făcând foc, ușor ne mai uscăm, er apoi frigend căta *de a „de pădure“*⁴⁾ nici țuica n'om lăsa-o se mucedescă și atunci îți pot povesti, sci, mai cu gură.

— Bine, am nădejde în Iorgovan, îi răspunsă George și plecară.

Ploia încetase și numai ici colea se mai arêta câte un fulger. Norii întunecați dispărură și numai cățiva mai alburii țineau luna ascunsă.

Venătorii ajungend la isvor, începură a culege crenguțe mai uscate și până ce George strîngea, Iorgovan trase vr'o doi trunchi ce erau în apropiere, gătând după ce puse și o lespede lată — vatra focului.

După-ce chiciră crengile, Iorgovan scosă din straiță cătăva cōjă uscată de mesteacăn, și aprindend-o o viri sub crenguțe, focul era gata.

Nici n'ai fi numerat până la dece și focul își prinse putere ardend ca'n cuptoriu; er crenguțele prefăcute jigî se înlocuiră prin altele mai grōse.

Acum începură venătorii ași usca șubele acățându-le de nesce pari, ce-i înfipseră lângă foc în pămînt, frigările cu carnea întepată erau pe foc și trunchiî trași serviră drept scaune venătorilor, carî ocupară loc, fiecare cu câte o frigare în mână.

¹⁾ Cracul cucei = Cuca e un deal înalt, unde își au Vălugeniî liveđile. Dê-lul ce sue spre cucă, i-l numesc cracul cucei.

²⁾ Poiana Barnei = O poeană pe dêlul vis-à-vis de cucă.

³⁾ Pemi = (Dela Boemi) Locuitoriî comunei învecinate, de dincolo de cucă spre muntele Semenik. Wolfsberg, pe carea Vălugeniî o numesc: »Gărăna lupului.«

⁴⁾ De-a de pădure = carne de vînat.

Notă: Unii dintre Vălugeniî se ocupă și cu vînatul pe furis, așa numițiî »Raubschützeri«. Aceșii venători sunt forțe îndresneși, voinici delă fire și pușcași eminenți. Am vechut odată, cum unul a pușcat o rëndunică din sbor. Aparținend ținutul Văliugului, Soc. de căli ferate austro-ungare de stat, carea își are aci codrenii, prin codrenii și foresteria sa, de așă atare Raubschützeri, îi confiscă recușitele. Îl dimit din funcțiune recte îl lasă din lucru întentându-i și proces. Casurî de aceste obvin rar, căci venătorii se sciu păzi forțe bine.

Atât puscile cât și straițele erau acățate de bradul sub care era focul.

— Ce-i Iorgovane, începu George după ce-și înfipse mai bine bucata de carne și-o întinsă er pe foc, începe odată cu povestea, spune-mi ce ni-o fi căștigul, ca se-ți spun și eu păreri-le mele.

— Părerî, răspunsă Iorgovan uitându-se la el cu mirare, ce atâtea părerî, dōr' nu voesci se te întorci acasă și se mă lași singur?

— Mai încetinel, đise George zimbînd, nu te'nfoca așa iute, sci, că dacă sciu ce-i, cum îi dobânda . . . apoi n'ai frică.

— Astai altă vorbă, răspunsă Iorgovan, și acum ascultă ți-oi povesti tot ce sciu:

Cred că ai auđit nu numai odată vorbindu-se, că pe ogașul acesta ar fi o ocna de aur, și se đice că ar fi aflat'o odată o fetiță când a dus mîncare tatălui seu, care lucra p'aci la cărbuni, dar după ce s'a dus se-i spună, a uitat pe unde a mers și fiind locul rēu și pădurea mare, înzedar au căutat, căci n'au mai dat de ea.

Eu însă, carele venez tot prin acest ținut de vr'o trei ani de dile, am vechut că nădrăgoșii ăia de Pemi, au ce au. I-am urmărit de vr'o câteva ori, dar totdeuna le-am perđut urma.

Ei vin pe vremea acesta regulat în tot anul aducend cu sine și vr'o doi cai cu desagi.

O parte din ei, cred 2 sau 3, merg cu nesce straițe mai mici spre stînga ogașului, er ceialalți remân la cai.

După vre-o 10 minute întorc, golesc straițele în desagi și apoi eră merg se le umple. Așa fac de vr'o patru ori. Când sunt desagiî plini, se înșiră doi cu doi și plēcă.

După cum vedî dară, afurisițiî au dat de ocna. Că ce căștigă, cred că nu-i mai de lipsă se-ți spun, sci tu când e vorbă de aur.

Se vorbește apoi, că e primejdios a te încăera cu nădrăgoșii, căci ca nu cumva se descopere cineva ocna, ei sunt în stare a versa și sânge, și că pe un venătoriu care din întemplantare a dat preste ei, l'ar fi omorit, și alte multe flecuri.

Când eram singur mă prindeau și pe mine fiorî când mă gîndiam la o așa mōrte și cam tremurând mă uitam încōci și încolo ca se nu dau cumva și eu peste ei.

Acum e însă altă ce, noi suntem doi, ei sunt doi, aflând locul unde sapă și observându-ne, dacă se arată dușmănoși, atunci și puscile nōstre nimeresc ca și ale lor, dacă nu mai bine.

De vor fi pretinoși, cu atât mai bine, nu versăm sânge, apoi aur pentru patru înși este, de nu l'om putea duce și îți mărturisesc că nu mă las până nu aflu locul unde e ocna, n'o se alerg cu anii prinđend la fluturi.

George asculta cu un deosebit interes și se părea forțe emoționat de cele audite; căci și după ce sfișise Iorgovan, el tot mereu se gânde la ce se gânde.

Tot astfel și Iorgovan se puse pe gînduri.

— Când vom începe căutarea, întrebă într'un târđiu George cu un glas cam răgușit și tremurător.

— Indată ce esă luna, cred pe la vr'o dōuespredece, fū rēspunsul, vom merge în stînga, scoborim la ogaș, apucăm apoi în sus și când mai că ne-om apropia de poeniță, o sucim în *smidă*¹⁾, de unde putem vedea tot.

Acolo vedem noi apoi că unde ar fi mai bine se ne ascundem.

Ei se scobōră și sue de mai multe ori, astfel dară ne putem orienta.

Aflăm odată locul, suntem omeni făcuți.

— Bine, răspunsă George, brucind cu un tăciune în foc, bine, sum învoit, nu e atât lucru, nu e tocmai așa de primejdios și căștigul e aur . . .

¹⁾ Smidă = Tufe dese, încât abia pōte omul străbate prin ele.

Dar, apoi nici noi nu suntem de fer, un pic de somn  r ne-ar prinde bine, căci te sci... când s'a ivi luna ne scul m, apoi la lucru f rtate.

Astfel se sfirși discursul între v n tori  i g tind cu cina, stinseră focul  i se culcară.

Cel mai tiner adormi îndată, căci nu se cugeta la primejdia ce-l accepta, sau chiar g ndindu-se, o a tepta f r  frică.

Iorgovan  ns  avea presim iri rele  i cu t te c  se astrucase cre end c'o se adorm , de el nu se lipea somnul  i ved nd că de durmit nici vorbă, începu a număra la stele, a tept nd cu nerăbdare ivirea lunii.

Cu ochii deschi i ca iepurele,  i  durmi el de astădată somnul. Preste vr'o 3 ore, observă că ceriul se luminez  la r sarit, luna acu  o să se ivesc ,  i  g ndi, apoi se scula  i după ce se întinse  sele amor ite de a ternutul tare pe care se culcase, de tept nd  i pre George, plecă spre isvor, pentru de-a i spăla at t m nile c t  i fața cu apa cea rece  i pr sp t , ca a a, cu ochii cura i  i limpe i se p şesc  spre primejdia cel a tepta.

George scul ndu-se f c  asemenea

 i  luară apoi puscile,  i straițele  i după ce- i legară praschiile turnar  din nou prav pr sp t în  avi e, puseră alte capse nouă  i astfel pre-g ti i se sim eau destul de voinici a întimpina  i a da pept cu ori  i ce pericol.

— N'ar fi mai bine se mergem p n  mai în apropiere pre cărare, căci, dă-l amarului a merge nóptea prin smid   i prin clen uri  i poți rupe  i capul, dise George, abia put nd străbate prin smid .

— Tocmai de-aceea trebuie se umblăm prin smid   i pitula i, respuse Iorgovan, păşind de pe p tr  pe p tr , ca nu cumva se ne vadă, ori se ne pomenim fața în fața, sci eu pe unde merg, căci cărările sunt umede  i ușor ar vedea urmele, când apoi am p pat-o.

Fără a mai vorbi apoi vr'o vorbă, mergeau v n tori  unul după altul;  r George ved nd c  ortacul seu avea dreptate, îl urma cu plăcere  i numai c nd se  mpedec  în vr'o p tr  sau r d cin  suduia printre din i.

A a merseră vr'o jumătate de  r  când de-odată Iorgovan stătu locului;  i chem nd aproape pe ortacul seu George,  i ar ta smida des  din fața,  optindu-i că a au it sunet de clopot  i  i f c  semn se stee pe loc.

— Pe care parte a ogașului cre i că sunt, întrebă George, pe când Iorgovan asculta sunetele clopotelor, ca se vadă c i i cai sunt.

— Pe cea drept ,  opti Iorgovan, dar ia'n ascult , câte clopote au i tu, căci par'că  i o ciurd   ntreg .

Cu deosebită aten iune ascultau acum am ndoi sunetele; De odată George  nterupse tăcerea, spun nd că a deosebit patru sunete; prin urmare nu pot fi mai mulți dec t patru.

—  i mie mi-se pare că-s cinc , dise tocmai a a de mereu Iorgovan.

— Se fie măcar  i dece, răspunse George înfocat, suntem odat  l ng  ei; er c  nădrăgoșii vor fi cu vr'o păreche mai mul i ca noi, puțin îmi pasă, noi suntem Români, suntem în  ara  i hotarul nostru  i de-or începe străinii  i veniturile  stia cu trai-ra-

rai, noi cu plumbii vom facevai-vai-vai; dar tu ce ai acolo, întrebă pe Iorgovan, ved ndu-l că se plecă  i caută ceva?

— O urmă, se fiu turc de- i mint, strigă Iorgovan, ei trebuie să se fie suit chiar pe-aici.

— Pst!  opti George, prindindu-l de mână, aud pa i.

Acum ascultară  i cu mai mare aten iune  i în adev r, prin vij itul frunzelor cădute se au ia c  umblă cineva.

V n tori  se ascuseră apoi îndată între d u  clen uri, de unde nu puteau fi z ri i  i ascultau privind în t te p r ile. Deodată  t  se ivi un om de statură înaltă, cu o mantau  lungă n gr ; er pe cap purta o p l rie mare rotundă.

Se uită în drept , st nga, sus  i jos  i apoi strigă în forma buhei, de

trei ori spre oga . Tot în forma acesta  i răspunseră  i cei din smid , dar numai odată.

După vre-o 10 minute se au i din oga  tot acel răspuns  i straja ori paza, căci altceva nu putea fi acest bărbat, uit ndu-se înc'odat  împrejur  i neved nd pe nimeni, apucă la vale de unde venise.

Nu peste mult, ne mai au indu-se nici v j itul frunzelor, o tăcere adenc  cuprinse întreg  inutul, ca  i când n'ar fi umblat p'aci nici suflet de om.

Astfel ascun i se dur  v n tori   nc  vr'un p trariu de  r   i George  i ridică într'un t rdu capul  ntorc ndu-se spre ortacul seu, carele s'a fost sculat  ns   i era cu pușca în m ni uit ndu-se  i vizit nd din nou  avi ele.

— Ce  ic  Iorgovane, mie nu-mi prea plăcu comedia asta,

aveam mare poftă se sar la el și se-i înfig hăngerul în grumați, cel puțin ar fi fost cu unul mai puțin.

— Vorbă se fie, făceai o prostie mare, îi răspunse Iorgovan și nu numai că ne-ar fi nimicint întreg planul, dar afurisiții ceialaltii și-ar fi răsbunat și ȕeu n'am fi scăpat nici cu pielea.

Dar' haid' că n'avem timp de perdut, că de nu-i aflăm și de nu-i vedem la săpat, ȕeu am venit de gēbă.

— Eu cred însă, dise George, că acum nóptea ei nu pot se afle metalele cele curate, trebuie se continue mai de cătră ȕiuă.

— Nu-i așa fērtate, ce-o lucrat erī aceea încarcă acum, apoi astupă și astrucă tot unde au săpat, nu, până de cătră ȕiuă nu e de așteptat, ba mi témă că ne-or și observat, căci atâtea semne dă-le naibii.

De aceea, haid' se scoborim în ogaș, ne luăm apoi în sus și aflându-i la săpat, ne însemnăm locul, apoi ne depărtăm cât se pote mai iute, căci presimt a fi mai mulți ca altădată. Acum pot duce cât voesc, dar când vor veni la alt an, ș'or șterge la buze.

Cu băgare de sēmă scoboriră vânătorii în ogaș, și trecēnd în smidă dēsă de alături, observară că caii sunt fără strajă.

Eșind din smidă ajunseră în pădure, ce era cam rară; ér George prindēnd de mână pe Iorgovan il întrebă, că ore n'ar fi bine sē se ducă se vadă cât și cum e aurul ce l'au băgat în desagi de pe caii ce-i vēȕusă.

— Dute naibii George, nu vorbi copilării, — răspunse mănios Iorgovan, — n'avem vreme de ne jucat, când e vorba de . . . și ce e mai mult, indată am fi descoperiți.

„Haid, haid, căci ușor ne putem întēlni cu ei, și mai bine ar fi sē-i auȕim noi înainte de ce ni-a fi observat ei.“

Cu aceste vorbe se smulse din mâna lui George și cu pași muți plecă în sus, urmat de George.

Nici nu porniră bine, când de odată auȕiră pași și mai multe șoptituri.

Abia se putură ascunde după nesce trunchiuri trântite de copaci. când iată 5 bărbați, fiecare cu câte o sarcină în spate, se coborau tocmai în spre locul unde se ascunseră vânătorii, apropiindu-se din ce în ce tot mai bine de Iorgovan, care încremenise.

Conducătoriul se opri, ascultă puțin, apoi șopti ceva celoralții și pe urmă își continuară cu toții calea.

— Priceput-ai ce au ȕis, întrebă George.

— Nici o vorbă, căci nu știu ce limbă șodă și afurisită vorbesc, dăr acum iute, pōte aflăm ocna înainte de a se întorce acești afurisiți, căci dă-i potchei, sunt mulți și toți sunt înarmați și cu cuțite ascuțite.

Degrabă și cu o deosebită atențiune suiră vânătorii poteca, când deodată Iorgovan se opri și arētă cu mâna la mai multe sape și crumpuri ce erau înprăștiate lângă o gaură mare, de curând săpată în pământ.

— Bată-l nēcazu, ȕise, punēnd mâna pe umerul lui George, suntem baș în cuib.

— Ce o fi negreȕa aceea de lângă tufiș, întrebă George, plecând spre tufiș spre a se convinge.

Cu un strigăt de spaimă sări iute înapoi, căci cu vre-o doi pași înaintea sa zări nesce ochi lucind ca schinteile și o figură nēgră eși de lângă tufiș, cu un cuțit lung în mână și strigă un semn de ajutor.

— Satano, strigă Iorgovan, care deasemenea scosese hăngerul, Satano! și sări spre negreȕă.

Era însă s'ō pătască, dēcă n'ar fi smintit plumbul contrariului semn pe carele avea a-l nimeri, căci tocmai când înfipse negreȕei hăngerul, nădrăgosul mai avū atăta putere de a-și scōte pistolul din praschie și a-l descărca asupra lui Iorgovan; apoi cu un vaet după ajutor căȕu la pământ.

Iorgovan fū cu noroc, căci nu-l nimerise plumbul, dar deodată cu negreȕă, căȕu și George scăpându-i pușca din mână.

Adecă tocmai în momentul în care voia să vie lu' Iorgovan într'ajutor, simți ferul rece al negreȕei cum îi străpunse brațul.

Dar nici nu căȕu bine, iar se sculă și răcnind de mănție infipse și el de 3 ori hăngerul în peptul negreȕei.

— În lături, strigă atunci Iorgovan, lasă-l, are destul, haid' căci acuș vin ceialaltii și n'aș voi pentru tot aurul a face cunoșcinȕă cu afurisitele lor cuțite.

— Sunt rănit, șopti George, mi-a sfărmat mâna.

— Mai bine mâna decât capul, răspunse Iorgovan, redicând pușca și dându-i-o, haid', în 5 minute e prea târȕiu. O luară apoi ambii la fugă în spre cucă, ca așa eșind din pădure și ajungând în poenă, sē trecă cătră „trestie“ unde mai ușor pot sē se acundă și sē rēmână până de cătră ȕiuă.

George ținēnd mâna greu rănită în sîn, cu pași voinicești urmă pe ortacul sēu și nu preste mult ambii dispărură în pădure.

În acel moment alte cincī persōne, negre ca și cea dintăiu se iviră pe locul pe carele l'au fost părăsit vânătorii.

Un țipet de spaimă scōsēră deodată cu toții, vedēnd cadavrul ortacului lor și cu ochi de viperă se uitară împrejur a vedea pre inimici și a rēsbuna mōrtea camaradului

Conducătoriul le făcū apoi semn sē asculte și par'că le-ai fi luat graiul cu mâna, căci cu așa atențiune încordată ascultau în tōte părțile, încât mai că nici nu resuflau.

O minută dură acēsta tăcere adēncă când deodată sunetul unei crenge călcate le atrase atențiunea; sunetul se auȕi înc'odată și apoi cu un strigăt diavolesc săriră cu toții spre aceea parte de unde auȕiră șgomotul.

Vânătorii se credeau deja scăpați, căci ajunseră deja la partea cealaltă a poenei, când deodată se auȕiră pașii unui dușman, carele îi urmărise cu o iuȕală ne mai pomenită.

Iorgovan abia trase pe George lângă sine într'o grōpă ce era încunjurată de nesce clēnțuri, iar în dos de un abis fōrte adēnc, când iată o figură nēgră trecū ca vēntul pe lângă ei și dispărū în smidă.

Acestuia îi urmă al doilea, al treilea și pōte că treceau și cei din urmă doi, dēcă cel din urmă nu stătea locului, sēu din întēmplare, sēu că îi spunea consciinȕa sē nu între în smidă, ci sē se uite la locul unde erau ascunși vânătorii, uitându-se spre grōpă.

Momentul fū binevenit, căci luna tocmai se ivi de după un nor și luciul țăvilor trebuie că a tradat pe sērmanii vânătorii, căci odată se auȕi un „ha!“

Acesta fū însă ultimul cuvēnt ce-l rosti afurisitul nădrăgos, căci Iorgovan vēȕēnd că sunt descoperiți, redicā în tăcere pușca și la sunetul pușcătorei căȕu și binenimeritul între clēnțuri.

— Ia'n veȕi de celalalt, iute că ne scapă, ȕise ortacului sēu, care sta galbin ca cēra lângă marginea grōpei.

— Ia pușca mea, căci n'o mai pot ridica, oftă sērmanul George, întinȕindu-i-o; pe carea apucându-o Iorgovan, o îndreptă spre celalalt.

Acesta însă ca fulgerul se trase după un copaciu, ce-i servia acum de bun scut; ér semnul ce-l dete întōrsă și pe ceialaltii, cari auȕind detunătura au fost stat locului, auȕind apoi și semnul dat cu o bucurie sēlbatică se întōrseră îndărăt.

Intr'aceea voinicul Iorgovan lăsă pușca lui George, umplu pe a sa și tocmai când turnă praf în țăviȕă și puse capsă sē iviră și celelalte negreȕe.

Cel de după copaci prin puține cuvinte le spuse unde sunt ascunși dușmanii, arătându-le înfuriat jertfa de nou căȕută.

Un răcnit sēlbatic de disperare fū răspunsul și ca tigri se aruncară spre locul unde erau ascunși vânătorii.

Iorgovan sta gata.

Cel dintăiu, care se ivi după un clēnț, ținēnd într'o mână un pistol, ér în cealaltă un cuțit, căȕu mort, lovit fiind de plumbul lui Iorgovan.

Iute-șī aruncă pușca, luă pe a lui George, o puse la ochi și ținti spre al doilea.

Apăsa cu degetul, dar un tic fu rezultatul.

În acel moment se luminează după un clienț auzindu-se o detunătură, și voinicul Iorgovan, cu capul sfărâmat cădă lângă ortacul seu George.

Acum sări George cu curajul deserațiunei, trase hăngerul și se apără eroicește contra celor trei, dar o lovitură de patul puscei îl ameti și când voi să se reculegă proptindu-se de clienț, mâna sfărâmată cu carea încercă a se ținea îl denegă ajutorul și strigând un vai alunecă în abisul dealături.

*

Trecură nesce zile, când un codrean trecând pe acolo observă o mulțime de corbi cari croncănind sburau ocolind tot unul și acelaș loc.

Din curiositate, se vadă ce servește ciórelor de nutremânt, se apropie de locul unde se păreau a fi jertfele cădute.

Pe dëmb, lângă grópă dintre cliențuri află unul, în abisul cel

adenc vedu pe al doilea cadavru și nu departe de cel dintăiu află un mormânt prospët săpat.

La capëtul mormântului era înfiptă în loc de cruce o pëtră mare, er pe mormânt era o pälărie mare și nęgră, strępunsă de un cuțit lung și ascuțit.

Intorcându-se în sat, spuse ce a descoperit, luă apoi cu sine pe cei mai îndresneți ficióri pentru a urmări pe vinovați.

Inzëdar fură tóte căutările, nu aflară pe nimeni.

De atunci și până astăzi, nime nu mai cuteză se caute ocna cea bogată în aur, și drept suvenir ogașul ce percurge aceea vale a primit numele »bogatul« eră valea »valea bogatului« și fiecare sătean, care trece la lucru pe lângă valea bogatului, vrënd nevrënd își aduce aminte de sermanii vênători, și luându-și de pe cap pälăria dice un:

D-șeu se-i ierte!

Văliug-Recița-montană 1899.

Josif Velcean.

Iubesce, speréză și crede.

*Iubesce, căci iubirea e
Un nesăcat isvor
De fericire și plăceri
De-un traiu senin, ușor!
Căci a iubi însamă-a fi
În lume fericit,
Și nu scie vieța ce i,
Acel ce n'a iubit!!*

*Speréză, căci speranța e
O luminósă stea,
Pentru un suflet sbuciumat,
De o durere grea!!
Vai de cel ce a desperat,
Vai de vieța lui,
Pentru-'n mormânt póte fi bun.
Dar pentru lume nu-i!!*

*Sę credi, căci Dómne dulce e
Când traiu-i aspru greu,
Plecând genunchii se te rogi
Cu drag la Dumneșeu!!
Și cât ba'sam alinător,
Și câte mângaieri
Revarsă-o rugăciune pre
Cumplítele dareri!!*

*Iubesce dar cu foc, cu dor,
Pururea sę sperezi,
Iubind cu foc, sperând mereu,
Tu tot mai mult sę credi.
Și fi-va astfel traiul têu
Senin și fericit,
Și de a lumii snferinți
Și de întrigi scutit!!*

Emilian.

Câteva cuvinte despre scrisórea secretă.

Sunt unele ocașuni, când avem a scrie lucruri atât de ponderósë în cât numai respectivului adresat i-e permis a le șci. Cu atari ocașuni de sine se 'ntelege observăm totă precauțiunea posibilă; dar totuși este posibil că din întâmplare pe o cale sau alta epistolă ajunge spre nefericirea noastră în mâni străine. Spre a evita acésta adî ne folosim de așa numita „scrisórea secretă“. O folosesc acésta nu numai ómenii privați ci și autoritățile civile militare, ministrii ba chiar și curțile domnitóre.

La acest loc vreau sę me ocup cu câteva sisteme mai des usitate la ómenii privați și dintre acelea voiți aminti numai pre cele pe deplin sigure și idescifrabile.

*

Deosebim de comun patru specii de scrisóre secretă si anume:

a) *Cu litere*, la carea folosim numai litere la scrierea precum și la descifrarea aceleia:

1. Un metod fórte ușor este următorul: După numërul literilor, cari pot încăpea în *un* șir vertical pre carta sau hârtia carea voim a scrie decidem un număr d. e. 6, acest număr sau îl comunicăm

mai înainte cu respectivul sau îl punem în un colț al cărții. Așa de exemplu frasa: „Acest têrg îl putem face, fii cu rezervă. Aurel“ ar fi a se scrie în modul următor:

a e u c u v l.
c r t e r ă.
e g e f e a
s i m i s u
t l f i e r
t p a c r e

Cetind rîndurile *verticale* din sus în jos vom obține frasa indicată.

2. Alt metod (folosit și de imperatorele Iulius Caesar) este: Literele alfabetului se înlocuesc una fiecare cu cea următoare. Adecă: în locul lui *a* scriem *b*, în locul lui *b* scriem *c* etc. Așa d. e. cuvântul: „Ioan“ va fi după acest sistem: *Jpbo*; pentru mai mare siguranță putem întorce fiecare cuvânt, atunci cuvântul present ar fi: *obpj*.

3. Al treilea metod este următorul: Douë persoane își defig

un „oblong“ a cărui lungime și lățime și-o comunică împrumutat. D. e. lungime 5, lățime 4. — Scriitoriul 'și desemneză un astfel de oblong împărțit în quadrăți; apoi începe în șiruri orizontale succesive a scrie epistola sa literă de literă. D. e. frasa: „Măne te aștept negreșit“ ar fi scrisă pre cum urmează:

m	â	n	e	t
e	a	ș	t	e
p	t	n	e	g
r	e	ș	i	t

Pre cartă sau în epistola ce trimitem scriem acum literile cuprinsă în columnele *verticale*, prin urmare în cazul present:

„mepr âate nșnș etei tegt“ un metod ușor și sigur.

b) *Cu numerî*, la carea folosim pre lângă litere și *cifre* drept cheie.

1. Metodul cel mai elementar este, ca pre fie care literă din alfabet o înlocuim cu un număr d. e.:

a b c d e f g h i s
5 4 3 2 1 10 11 12 13 20

Frasa: „E decis“ ar fi a se scrie: „1. — 2, 1, 3, 13, 20. —“

2. Dacă alfabetul îl scriem columniativ. D. e.:

1	2	3	4	5
a	b	c	d	e
f	g	h	i	j
l	m	n	o	p
q	r	s	t	u
v	z	x	y	—

Pre acesta cale scriem ori care literă folosind numerii acelor columne la a căror întretăiere se află respectiva și încă așa, că locul prim îl ocupă cifra din șirul orisontal, al doilea cea din cel vertical. D. e. „Tata e bolnav greu, pregătesce pre Măriora.“: „44. 11. 44. 11. — 51. — 21. 43. 13. 33. 11. 15. — 22. 24. 51. 54. — 53. 23. 51. 22. 11. 44. 51. 34. 44. 51. — 53. 24. 51. — 23. 11. 24. 42. 43. 24. 11.“ — La întretăierea columnei verticale 4 cu cea orizontală 4 este litera *t*, la acelei prime cu cea primă este *a* și așa mai departe o putem descifra foarte ușor.

c) *Cu hieroglife*; la care ne folosim de litere semnificative statorite numai între noi. Ecă un exemplu:

| = a, — = b, L = c, J = d, □ = e, □ = f, + = g, X = h, □ = i etc. D. e.: „Ce face Badea.“:

„L □, □ | L □, — | □ □ |“

E un sistem greoiu ce e drept, dar e te sigur.

Nițiu.

Cum se fotografăm.

(Urmare și fine).

Partea a cincea.

— Aplicarea fotografărei. —

32. Fotografarea la lumină artificială.

Precum vara e pentru vânătorii de iepuri timpul cel mai puțin acomodat, chiar așa de puțin acomodată este erna pentru amatorii frumoșei arte a fotografiei. Dar iscusința omenilor de specialitate au aflat mijlocul de a putea fotografa și la lumină artificială declarând de mai acomodată lumina Magnesiului. Ne folosim de regulă cu așa numitul *prav.fulger* (Magnesium Blitzpulver) pentru arderea căruia s'au construit lampe anume. O astfel de lampă e *Electra* (fig. 31) la carea pravul de magneziu se aprinde la moment prin o singură apăsare cu degetul. După ce am postat grupa sau persoana ce dorim a fotografa, precisăm aparatul, închidem obiectiva, punem caseta la locul seu, și deschidem păretele acesteia. Luăm apoi capacul obiectivei, dăm foc lampei, acoperim ăr obiectiva, închidem caseta și fotografarea e gata.

Fig. 31.

Lampa *Electra* carea funcționează precis e a se manipula după instrucțiunea ce se dă gratuit cu fiecare exemplar: se așază pulverea de magneziu în cantitatea prescrisă pre platoul lampei, se întinde dreava și apăsând cu degetul (la bumbul *d*) lampa se aprinde dând o lumină ca un fulger.

De însemnat e, că lampa trebuie postată de a dreapta sau de-a stânga la spatele aparatului fotografic. Acésta regulă trebuie, în interesul succesului, strict observată.

33. Reproducțiuni.

Sub »reproducțiuni fotografice« înțelegem fotografarea unui tablou, desen, cartă, etc., cu un cuvânt fotografarea unui chip. Lucrul de căpetenie e că obiectiva aparatului fotografic se steie chiar vis-à-vis cu *centrul* chipului ce voim a reproduce, și sticla de vizat se fie chiar paralelă cu acela, evitându-se și aici reflexele cari ar conturba reușita fotografărei (când e sórele în fața obiectivei reflexele sunt inevitabile). După-ce am postat aparatul și cu deosebire sticla de vizat în poziție *absolut paralelă* cu chipul respectiv, purcedem la esecutarea fotografărei. Dacă chipul original e *unicolor*, atunci putem folosi place sensibile comune; dacă e *multicolor*, atunci folosim place sensibile pregătite anume pentru fotografarea de obiecte colorate (germ. *Farbenempfindliche Trockenplatten*).

Precisarea, dezvoltarea, fixarea etc. se întâmplă chiar așa precum scim.

34. Inmăriri.

Voiu a face destul și dorinței acelor amatori, cari poședînd un negativ prețios ar dori a avea o copie *inmărită* descriind modul cum o pot face acésta.

Acésta este posibil numai acelor cari poșed o cameră cu corp dublu (în lungime) sau o obiectivă cu o distanță focală de tot mică. La tot cazul e mai consult a avea aparat cu corp lung, căci atunci putem folosi ori care obiectivă bună.

Procedura e următorea, interesantă și ușoră:

Luăm camera, o punem *cu sticla de vizat lipită de o ferăstră*, care după posibilitate se fie în partea de cătră sóre (fără ca sórele se o ajungă direct) și astupăm restul ferestei cu hârtie neagră așa încât chilia se corespundă tuturor condițiilor unei camere obscure (§. 8). Și aici e consult a ne folosi de o chilie cu o singură ferăstră. Negativul îl punem în locul sticlei de vizat, ăr în fața obiectivei, pre o tablă de desen înțepenim o colă de hârtie albă, în poziție *verticală* și *paralelă* cu *negativul* care acum înlocuesce sticla de vizat. Descoperind obiectiva, vom observa că

pre c \acute{o} la de h \acute{a} rtie ni-se arat \acute{a} o imagine. Pre ac \acute{e} sta h \acute{a} rtie apropiind sau dep \acute{a} rt \acute{a} nd tabla *precis \acute{a} m* imaginea cu acurate \acute{t} \acute{a} , f \acute{a} r \acute{a} a e \acute{s} i din pozi \acute{t} ia *paralel \acute{a} și vertical \acute{a}* , condi \acute{t} ia de c \acute{a} p \acute{e} tenie pentru succesul bun. Dup \acute{a} precisare punem în locul c \acute{o} lei albe, o f \acute{o} ie de h \acute{a} rtie *cu bromur \acute{a} de argint* (Bromsilberpapier) acomodat \acute{a} și preg \acute{a} tit \acute{a} *anume* pentru înm \acute{a} riri. Ac \acute{e} sta trebue s \acute{a} o execut \acute{a} m numai dup \acute{a} -ce capacul obiectivei l'am pus \acute{e} r la locul seu și numai la lumin \acute{a} ro \acute{s} ie. Fiind pus \acute{a} h \acute{a} rtia ac \acute{e} sta la locul seu; o expunem (lu \acute{a} nd capacul de pre obiectiv \acute{a}) 3—4 minute, apoi purcedem la desvoltarea fotografiei, c \acute{a} c \acute{i} ac \acute{e} sta h \acute{a} rtie numai prin desvoltare ne d \acute{a} copia dorit \acute{a} .

Desvoltarea imaginii pe h \acute{a} rtia bromat \acute{a} se face în modul urm \acute{a} tor:

Punem h \acute{a} rtia, dup \acute{a} -ce am luat-o de pre tabla de desemn, în o ces \acute{a} corespun \acute{d} ătoare m \acute{a} rimei sale și turn \acute{a} m pre ea *ap \acute{a}* curat \acute{a} . Dup \acute{a} o *minut \acute{a}* golim apa din ces \acute{a} și turn \acute{a} m *repede* urm \acute{a} toarea scald \acute{a} desvoltativ \acute{a} :

I.	Aqua destillata	1000 ccm.
	Kalium oxalicum neutr. puris (Neutrales oxales saures Kali)	250 gr.
II.	Aqua destill.	250 ccm.
	Ferrum sulfuricum oxydat puris. (Eisenvitriol)	100 gr.
	Acid. citric. crist.	4 gr.
III.	Aqua destill.	100 ccm.
	Kalium bromatum	1 gr.

mestec \acute{a} nd *imediat înainte de desvoltare*: 180 ccm. I, 30 ccm. II și 3 ccm. III în ordinea ac \acute{e} sta. Dup \acute{a} ce am turnat ac \acute{e} sta scald \acute{a} vom vedea c \acute{a} se ivesce imaginea și înc \acute{a} cu mult mai repede dec \acute{a} t la o plac \acute{a} sensibil \acute{a} , din care caus \acute{a} la desvoltare trebue se fim cu mult \acute{a} luare a min \acute{t} e. T \acute{a} ria și durata desvolt \acute{a} rei o judec \acute{a} m numai privind la copie, *f \acute{a} r \acute{a} a o sc \acute{o} te afar \acute{a} și întrerupem desvoltarea numai atunci, c \acute{a} nd t $\acute{o$ te detailurile sau ivit. Atunci golim repede scald \acute{a} din ces \acute{a} și f \acute{a} r \acute{a} a mi \acute{s} ca copia din locul seu, turn \acute{a} m pre ea scald \acute{a} urm \acute{a} toare:*

Aqua destill.	500 ccm.
Acid. acetic. puris	2 gr.

care \acute{a} o l \acute{a} s \acute{a} m se lucre o *minut \acute{a}* apoi punem copia în scald \acute{a} fixativ \acute{a} :

Aqua destill.	1000 ccm.
Natrium hyposulfuris	120 gr.

unde r \acute{e} m \acute{a} ne 15 minute. Dup \acute{a} ac \acute{e} sta sp \acute{a} l \acute{a} m și usc \acute{a} m dup \acute{a} prescrip \acute{t} ele deja cunoscut \acute{e} .

35. Fotografii magice (Röntgen).

Inainte de a încheia, pentru interesul general și av \acute{e} ntul gigantic ce au luat fotografiile Röntgen, pre scurt voi aminti procedura marelui înv \acute{e} țat.

Un *tub Geislerian* îl împreun \acute{a} m cu o baterie de a lui Rumkorff, leg \acute{a} nd polul pozitiv a aceleia cu A (ved \acute{i} fig. 32), \acute{e} r cel negativ cu K. Dac \acute{a} l \acute{a} s \acute{a} m se trec \acute{a} o schinteie prin tubul Geislerian

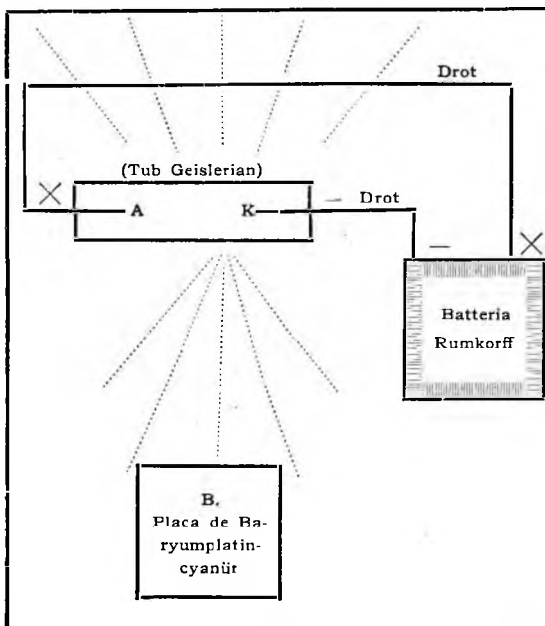

Fig. 32.

vom observa, c \acute{a} electrodul negativ K se va încun \acute{j} ura cu o lumin \acute{a} alb \acute{a} struie, pre c \acute{a} nd cel pozitiv A cu lumin \acute{a} ro \acute{s} ie-g \acute{a} lb \acute{a} ie. Cu c \acute{a} t sub \acute{t} iem aerul din tubul Geislerian, cu at \acute{a} t mai mai mult scade lumina ro \acute{s} ie și se estinde mai mult cea v \acute{e} n \acute{a} t \acute{a} ; ba cu timpul aceste raze vinete umplu întreg tubul și produc fluoresc \acute{e} n \acute{t} \acute{a} acolo unde vin în atingere cu sticla tubului. Röntgen a dovedit c \acute{a} aceste

raze se l \acute{a} tesc și afar \acute{a} de tubul Geislerian, f \acute{a} r \acute{a} a fi v \acute{e} đute de ochiul omenesc, av \acute{e} nd efecte chemice puternice. El \acute{a} dec \acute{a} observ \acute{a} c \acute{a} o plac \acute{a} sensibilizat \acute{a} cu Baryum platin-cyanür și a \acute{s} ezat \acute{a} în apropierea tubului (B), de c \acute{a} te ori a trecut un curent prin tub, tot \acute{d} euna arat \acute{a} simptome de fluoresc \acute{e} n \acute{t} \acute{a} . Ac \acute{e} sta o arat \acute{a} placa și chiar în dep \acute{a} rtare de 2 metrii. El lu \acute{a} acum în locul acestei place o plac \acute{a} sensibil \acute{a} comun \acute{a} (cum întrebui \acute{t} \acute{a} m la fotografie) și ajuns \acute{a} la interesanta descoperire, c \acute{a} placa reag \acute{e} z \acute{a} ca și cum a fi espus \acute{a} luminei solare. Ba ce e mai mult, închid \acute{e} nd placa în o cutie de lemn, reagarea nu f \acute{u} împedecat \acute{a} de loc. El numi razele aceste *raz \acute{e} cathodiane* spre a le deosebi de razele ultra violete, cari sunt supuse regulelor fizice ale refrac \acute{t} iei luminei, prec \acute{a} nd aceste nu. Aceste raze (cathodiane) au însu \acute{s} irea de a percurge t $\acute{o$ te corpurile, cari pentru lumina comun \acute{a} sunt nepen \acute{t} rabile (lemn, cauciuc, fer, etc.). Cu ajutorul acestor raze în modul amintit putem fotografa un orologiu închis în cuti \acute{a} de lemn, f \acute{a} r \acute{a} a deschide cutia, putem fotografa o \acute{s} ele din m \acute{a} na unui om viu etc. etc.

Efectul acestei descoperire f \acute{u} enorm, rezultatele și aplicarea acestor raze numite ulterior „X” nu-s înc \acute{a} exhaustiate, folosul cel trage îns \acute{e} medicul din aplicarea acestora, u \acute{s} ur \acute{a} te \acute{a} diagnostice \acute{i} în cele mai multe casuri de opera \acute{t} ie este de nepre \acute{t} uit.

ADAUS.

36. Sfaturi la alegerea și cump \acute{e} rarea aparatului.

Inainte de e fin \acute{i} aflu cu cale a mai aminti unele puncte de m \acute{a} necare pentru amatorii, cari nu au înc \acute{a} aparat și nu sciu c \acute{a} o \acute{r} e dintre aparatele multe, avisate de firme în t $\acute{o$ te formele și formatele, care e mai corespun \acute{d} ător?

Primo loco trebue s \acute{e} se decid \acute{a} c \acute{a} t de mari fotografii doresce a avea?

La tot cazul e consult a lua un aparat sau mai mare și bun sau mititel și ieftin. În primul cas are ce drept eroga \acute{t} ion \acute{i} mai însemnate, dar aparatul îi r \acute{e} m \acute{a} ne *pe via \acute{t} \acute{a}* și cel mult o obiectiv \acute{a} nou \acute{a} dac \acute{a} va avea a-și procura. În cazul al doilea are spese pu \acute{t} ine, dar atunci, c \acute{a} nd e v \acute{e} rsat în t $\acute{o$ te procedurile, va începe a sim \acute{t} i lipsa și dorul a avea un aparat mai mare și mai perfect.

Calea mijlocie e formatul 9:12, care a \acute{d} i e cel mai l \acute{a} țit pre întreg teritoriul și totodat \acute{a} și cel mai pl \acute{a} c \acute{u} t.

Lucru consult e a po \acute{s} ede \acute{a} at \acute{a} t o *camer \acute{a} portativ \acute{a}* c \acute{a} t și un *aparat de stativ \acute{a}* (cu acela \acute{s} format) sau un aparat universal care face ambii serviciile. Ac \acute{e} sta pentru aceea, c \acute{a} c \acute{i} cu camera portativ \acute{a} fotograf \acute{a} m ori unde și ori c \acute{a} nd grupe etc., f \acute{a} r \acute{a} a atrage aten \acute{t} iunea pasan \acute{t} ilor, cu cel de stativ \acute{a} putem face fotografii de grupe, portrete familiare etc. cu esactitate artistic \acute{a} .

Obiectiva se fie sau un aplanat bun, sau o serie de lin \acute{t} i, cu ajutorul c \acute{a} reia prea u \acute{s} or ne putem compune obiectiv \acute{a} corespun \acute{d} ătoare pentru ori care scop. A cump \acute{e} ra o serie de lin \acute{t} i este dec \acute{i} lucru f \acute{o} rte practic.

Stativa se nu fie u \acute{s} or \acute{a} ci am \acute{e} surat greut \acute{a} ții aparatului, alegerea acesteia e prea de recomandat a o face cu mare b \acute{a} gare de sam \acute{a} cump \acute{a} r \acute{a} nd una a c \acute{a} rei pici \acute{o} re sunt compuse din c \acute{a} te trei p \acute{a} r \acute{t} i.

Din partem \acute{i} recom \acute{a} nd, ca acel amator, a c \acute{a} rui mijl \acute{o} ce îi permit at \acute{a} t cump \acute{a} rarea unui aparat de stativ \acute{a} , c \acute{a} t și a unei camere portative, va fi f \acute{o} rte mul \acute{t} \acute{a} mit cu rezultatele ce i vor presta aparatele »Juwel« (fig. 17) și »Favorit« (fig. 4) sau dac \acute{a} vrea ca pre \acute{t} ul acelora se fie c \acute{a} t se p $\acute{o$ te de ieftin atunci »Nero« (fig. 16) și »Furror« (fig. 1). Acel amator, care nici at \acute{a} ta nu e în stare a jertfi, dar cu t $\acute{o$ te acestea ar dori a se ocupa cu ac \acute{e} sta art \acute{a} frum \acute{o} s \acute{a} și interesant \acute{a} , cumpere \acute{s} i aparatul descris în § 7 și prezentat prin fig. 16, carele e f \acute{o} rte ieftin și se p $\acute{o$ te întrebui \acute{t} \acute{a} at \acute{a} t ca aparat de stativ \acute{a} c \acute{a} t și de m \acute{a} n \acute{a} .

37. Chemicalii.

Pentru ca cetitorii se fie orientați, că chimicalele cam ce preț au, notez aici prețul acelor chimicali, cari le-am amintit în decursul acestui op, făcându-i atenți că cu aceste prețuri le pot căpăta *numai* dela fabrici sau magazine fotografice, droguerii etc., *er nu din apotecă*, unde aceleași chimicali au prețuri de multe ori îndecite.

Pentru ușurătate amintesc aici și numirea germană:

Acid. citric (Citronensäure) 10 gr.	— fl. 06 cr.
Acid. gallic (Gallussäure) 100 gr.	» 45 »
Acid. muriatik crud. (Salzsäure) 1 kilo	» 20 »
Acid. oxalicum (Oxalsäure) 10 gr.	» 06 »
Acid. phosphor liquid (flüssige Phosphorsäure) 100 gr. —	» 45 »
Acid. pyrogallic subl. alba (Pyrogallussäure) 10 gr. —	» 25 »
Acid. sulfuric (Schwefelsäure) 1 kilo	» 60 »
Alumen (Alaun) 1 kilo	» 30 »
Ammon. caust. puris (Ammoniak) 100 gr.	» 13 »
Ammon. rhodanat (Rhodan ammonium) 10 gr.	» 10 »
Aqua destillata ¹⁾ 1 litru	» 12 »
Argentum nitricum (Silbernitrat) 1 gr.	» 09 »
Aurum chloratum (Goldchlorid) 1 gr.	1 » 30 »
Borax ventă (Borax) 10 gr.	» 02 »
Benzin (Benzin) 10 gr.	» 02 »
Cremor tartari (Weinstein) 100 gr.	» 40 »
Eiconogen 50 gr.	1 » 10 »
Ferri ammonium citrat (viridis) 10 gr.	» 04 »
Ferridoxalat 10 gr.	» 06 »
Ferrosulfat 10 gr.	» 06 »
Ferrum cyanat rubrum (Roths Blutlaugensalz) 10 gr. —	» 05 »
Ferrum sulfuricum oxydat puris (Eisenvitriol) 100 gr. —	» 04 »
Hydrargum bichlorat (Quecksilberoxid) [e forte ve-	
ninos] 10 gr.	» 10 »
Hydrochinon 10 gr.	» 30 »
Kalium bromat (Brom-Kali) 10 gr.	» 06 »
Kalium carbonic puris (Pottasche) 10 gr.	» 02 »
Kalium natrio-tartarat (Seignettesalz) 100 gr.	» 24 »
Kalium oxalat (Kalium oxalat) 100 gr.	» 02 »
Kalium acid oxalicum neutr. puris (neutrales oxal-	
saures-Kali) 100 gr.	» 06 »
Kalium platin chlorür 1 gr.	1 » — »
Natrium acetic (Essigsäures Natron) 100 gr.	» 12 »
Natrium carbonic crist. puris (Kohlensaures Natron) 1 k. —	» 90 »
Natrium sulfid (Schwefligsaures Natron) 100 gr.	» 10 »
Natrium hyposulf (Unterschweifligsaures Natron) 1 k. —	» 40 »
Ol. Ricini (Ricinöl) 100 gr.	» 12 »
Platin Natrium-chlorid 100 gr.	» 22 »
Plumbum acetic (Essigsäures Blei) 10 gr.	» 04 »
Plumbum nitric (Salpetersäures Blei) 10 gr.	» 04 »
Sandarac 100 gr.	» 03 »
Talcum (Federweis) 1 kilo	» 15 »
Urannitrat 10 gr.	» 15 »

Aceste prețuri sunt supuse la dese variațiuni, cu deosebire aurul, platina și argintul. Le-am amintit însă numai ca se servescă de termin mediu.

38. Utensilii.

Am vădut decursul procedurilor, cu ajutorul căror putem esecuta fotografia. Scim fotografa, cunoscem și utensiliile recerute. Spre ușurătate și comoditatea cetitorilor voiu compune un »laboratoriu« a cărui indince îl comunic la vale și anume: unul mai simplu, altul mai complet, amintind și prețul aproximativ. Cu ajutorul unui aparat fotografic și a orî cărui laboratoriu din cele ce urmază, suntem în stare a esecuta precis atât procedura negativă, cât și cea pozitivă.

¹⁾ Se pôte înlocui cu apă de plöie curată, sau apă de rîu fertă bine.

a) Laboratoriu simplu format 9:12.

1 lampă roșie	— fl. 60 cr.
1 cesă papirmaché	— » 30 »
2 cesă porcelan	— » 50 »
1 pachet place sensibile	— » 90 »
1 sticlă scaldă hydrochinon	— » 60 »
1 sticlă fixativă	— » 40 »
1 pachet hârtie sensibilă	— » 50 »
1 sticlă scaldă auro-fixativă	— » 65 »
1 sortiment cartöne	— » 66 »
1 ramă de copiat 13:18	— » 80 »

Suma 5 fl. 91 cr.

b) Laboratoriu complet pentru formatul 9:12 este următorul, ceva mai scump dar förte practic și de recomandat:

1 lampă roșie (fig. 20)	1 fl. 20 cr
1 »Electra« (fig. 31)	2 » — »
2 cesă de porcelan	— » 80 »
1 cesă papirmaché (fig. 23)	1 » — »
1 măsură celuloid (fig. 24)	— » 96 »
1 cumpănă cu măsură	2 » 50 »
1 ridicător de place	— 15 »
1 cap pentru tuș de apă	— » 60 »
1 stativă de uscat pentru negative	— » 40 »
1 ramă de copiat (13/18)	— » 80 »
1 vignetă de Zink	— » 15 »
1 vignetă Ștefanie	1 » — »
1 sortiment de cartöne	1 » 50 »
1 sortiment masce negre	— » 60 »
1 pachet place sensibile	1 » — »
1 sticlă scaldă Hydrochinon	— » 60 »
1 sticlă scaldă fixativă	— » 40 »
1 pachet hârtie sensibilă	— » 60 »
1 pachet carte postale sensibile	— » 80 »
1 sticlă scaldă auro-fixativă	— » 65 »

Suma 17 fl. 11 cr.

39. Prolog.

„Cum se fotografăm?“ fu întrebarea a cărei elementară resolviere a așteptat-o cetitorul dela autorul acestui opșor. M'am ne-suit întru cât spațiul mi-a permis a cuprinde alinamentele principale ale acestei arte în cadrul deosebitelor părți ale acestui tractat și cred că dacă amatorul va percurge cu atențiune cele scrise „baremi în parte“ va sci da răspunsul la întrebarea pusă în capul acestui tractat.

Pentru a ușura orientarea și înțelegerea procedurilor am amintit pre cele complicate numai în trecăt, pre cele mai usitate mai cu amănuntul, estinzându-mă și asupra acelor operații, cari ađi sunt la modă.

M'am nisuit a da în mâna cetitorului o instrucțiune bună și ușor de priceput.

Pentru a ușura eventualilor critici lucru, amintesc aici și isvörole de cari m'am folosit la scrierea acestui opșor:

Arnold Hans. Die negativ-retouche nach Kunst und Natur-gesetzen.

Burton, W. K., ABC der modernen Photographie, ediția a 7.

David Ludwig, Die Praxis der Moment-Photografie.

Eder Maria Josef Dr., Handbuch der Photographie, tomul

I—IV.

Engler Max, Die Photographie als Liebhaberkunst.

Grasshof Johann, Die Retouche von Photographien. Ediț. 8.

Hatschek, Anton M., Photographische Optik.

Horsley-Hinton, L art photographique dans le paysage.

Hertzka Adolph, Die Photographie.

Mercier P., Virages et fixages tom. I, II, și

O'Madden, le Chevalier C., Le photographe en voyage.

Afară de aceste opuri am mai consultat și experiența proprie, căci sum convins că mai bună și mai practică școlă ca viața nu există.

Mă încred deci în indulgența cetitorilor, cari vor sci apretia valorea acestui opșor; mă încred în iscusința amatorilor, cari vor putea cu siguranță a se folosi de acesta „instrucțiune“ scurtă cu

succesul deplin și mă încred în bunăvoința criticilor, cari îmi vor sci erta erorile cari s'ar fi străcurat în acest opșor, care e primul pre acest teren în literatura română.

In acesta speranță doresc tuturor amatorilor: negative escele lente, positive brilante și succes admirabil:

Joan Nițiu Pop.

Vino inger.

*Mi-am trimis ochiul departe,
Graiu'n vânt, gândirea'n lume
„Unde ești fință dulce
Pe ce plaiu, regiune mă spune?“*

*„Vin! că inima-mă te cere
Șarde'n dorul așceptării,
Varsă'n ea iubirea-ți totă,
Lumea totă-o da uitării.“*

*Scos'am dor cu drag în luptă,
Visului aripă i am dat,
„Vino inger!... 'l intrupeză
Fă'l real, adeverat!“*

Sabiș.

Două cărți frumoșe și folositoare.

Vedând, bunele cetitor, titlul pus în fruntea acestui tractat, nu cumva se credi că-ți voiu vorbi aci despre ceva cărți de afaceri financiale, bănesci, deși trăim în lumea banului, căruia daună, mulți se închină mai mult decât tuturor sfinților și spiritelor bune; nu!

Este în lumea acesta pentru noi un ce, mai scump decât banul, mai scump decât toate scumpiile lumi — patria. Despre patriă tracteză cărțile ce voiu a ți-le recomanda; despre acesta patriă, pentru care moșii și strămoșii noștri au vârsat șiroie de sânge, ca să ni-o lase nouă moștenire dimpreună cu *limba și legea*. Despre acesta patriă, care ne este léganul nostru al Românilor de pe aceste plaiuri, care este mama noastră cea bună, ce ne nutrește, și care a primit în sinul seu pe părinții și strămoșii noștri, și care nădăjduim se ne primescă și pe noi până la a doua înviare; este scumpul nostru Ardeal, cea mai frumoșă din toate țările ce a vedut cândva sôrele. Despre Ardeal tracteză aceste două cărți, despre acest Ardeal, care din vécuri a fost mărul de certă între multe nemuri; despre acest Ardeal, care a inspirat pe poetul germân de a compus imnul săsesc „Siebenbürgen“, care imn ar merita să se traducă și în limba noastră, dar unde-i potetul?

Despre acest Ardeal frumos și scump au scris mulți în multe limbă, numai noi adeverații lui locuitori antochtoni am rămas în urma tuturor, că noi am scris mai puțin. Și, nu numai ar fi meritat se scriem despre el, se-l descriem din toate punctele de vedere, ci eram chiar dator să se facem acest lucru; dar, ca pe toate terenele, așa și pe acesta am făcut forte puțin.

De câți-va ani încoco însă a dat D-deu bunul gând unui bărbat chemat și ales al nostru se facă singur, ce noi toți n'am făcut: acesta a descris adecă sub titlul de „*Țara noastră*“ o parte a Ardealului, (părțile Ardealului dela Murăș spre medă-și și valea Mureșului), și sub nume de „*Zarandul și munții apusenți ai Transilvaniei*“ altă parte a terei noastre. Aceste două cărțile sunt și tipărite și se pot căpăta cu câte 2 corone una, dela fiecare librărie din patrie ori dela autorul lor, dl *Silvestru Moldovan* în Sibiu. Și acum continuă densul a aduna material și a descrie în limba noastră celelalte ținuturi locuite de Români, cu toate frumșele și raritățile naturei, cu datinele, obiceiul și portul Românilor,

cu legendele legate de anumite locuri, precum a făcut și in primele două cărțile mai sus amintite. Dar o astfel de lucrare trebuie apretiată, o astfel de muncă trebuie respătită, astfel de scrieri trebuiesc abonate și cetite de toți fil nemului nostru, ca se nu zacă în magazine drept culcuș șorecilor. A sosit toamna și vine érna cu serile cele lungi, ce altă cetire am putea recomanda Românilor mai potrivită, decât aceste cărți, ce ne descriu atât de amănunțit mândrul nostru Ardeal? Ce, alte cărți mai potrivite am putea recomanda bibliotecelor și reuniunelor noastre

Partie de pe valea Șoimului.

de cetire? Ce alte cărți am putea recomanda pentru de a da premi și cadouri, decât aceste descrieri a scumpului nostru Ardeal, cari sunt scrise în o frumoșă limbă românescă, ușor și atrăgătoare? Apoi sunt pline de ilustrațiuni bine alese și bine esecutate, dovadă ceste două, ce le arătăm de probă, bunilor cetitori ai Revistei Ilustrate.

Se le abonăm decî și cetim cu diligență; se le abonăm ca astfel se punem pe dl autor Silvestru Moldovan în plăcuta poziție de a continua edarea descrierii și a celorlalte ținuturi locuite de Români; și se le cetim ca se învățăm a ne cunoște țara, patria, că ea este mama noastră cea bună, și cunoscându-o bine, cu atâta se o putem iubi, stima și adora mai mult. Că, vai de copilul care nu-și cunoște mama, dar mai vai de omul cărturar care nu-și cunoște țara cum se cuvine.

Apoi cărțile aceste nu sunt scrise din auđite, nu! Domnul Silvestru Moldovan și-a adunat materialul la fața locului, a călătorit mult și a cetit tot ce numai a putut afla din cele scrise de alții, despre aceste locuri de trei ori sfinte pentru noi.

Recomandând în aceste puține șire opurile d-lui Silvestru Moldovan, ni-am împlinit numai o datorie cătră d-sa și o datorie cătră publicul care ne întrebă: »Ce se cetim în serile cele lungi?«*)

R.

Români din Zarand.

*) Tot spre acel scop putem recomanda scrierile lui G. Coșbuc. N. P. Petra-Petrescu, I. Pop Reteganul, Margareta Moldovan ș. a. Red.

Pacea.

*Erin pustiul sorțit mele,
Unde-i noapte fără stele.
Unde ziua, palid sôre
Ia a umbrelor recóre,
Des. cu gândul, rătăcesc,
Dulcea pace s'o întêlnesc.*

*Dulce pace, cât te chiamă
Al meu suflet! și tu'n semă
Nici că iai a lui strigare,
Ci alergi — fără'ncetare —
Pe ascunsele ți cărări
Și-mă fac atâtea muștrări!*

*Dulce pace, vino érá...
Locul de odinioară
Ți-l reia, rămâi la mine!
Cin' mi te-a răpit, cu tine
Nu e prietin; vino. Vii?
Bindecuvântată fii!*

G. Bodnariu.

Viața nouă.

O! a te retrage dinaintea lumii în linisce, în singurătate! Se trăiesci o vreme, apoi zimbînd se privesci cum trăiesc alții. Asta e sôrtea cea mai frumósă și Alexandru Armean dorea așa de mult sôrtea asta mai frumósă, încît nu își mai putea lua gândul dela ea.

Cerinței prime ia făcut destul: a trăit câtva. Câtva? Prea mult pôte. Bani a avut, ia lăsat mamă sa destui. Tutorul, ca se nu se năcăjescă cu el prea mult, l'a declarat maioren de timpuriu. Alexandru Armean a rămas el, de el cu un cap de copil de douădecî de ani și cu o sută mii fl. O! numai acum vede că nici una n'a știut'o prețui: nici averea, nici tinereta.

Câte prostii a mai făcut; de câte ori iau întors mintea prietiniîi sei, ómeni decăđu-ți. Și ce di tristă a fost cea, când pentru prima óră, s'a trezit, că deu ar trebui se mai și cruțe. Ar trebui se cruțe atît baniîi cât și tinereta pentru că scad, amêndoué se duc...

Când i-a venit mai dintăiu în minte acest adevér amar în nenorocirea lui, s'a decis se le prăpădescă amêndoué, căci de, și așa nu țin pentru totdeuna. S'a și descurajat puțin la acêsta descoperire tristă, însé vai, acum era cu mult mai amară, că cum ar fi fost mai nainte.

Voiesce se încépă o nouă vieță pe ruinele celei vechi. Cu-

noscuții l'au ris pentru acésta hotărîre nebună; o cauză mai mult ca cu o hotărîre și mai mare s' se apuce de planul seu.

Spunînd adevărul la început și el considera lucrul tot de o prostie ori cât de fanatic apăra bunătatea și frumseța hotărîrei sale. In viața nouă vedea o abdicere eroică, nimic mai mult. Ceialaltî o considerau de un lucru escentric, chiar și el o considera așa. Inse las se fie și pentru aceea.

Iși închipuia cât îi va fi de urît afară pe pustă între servitorî și surugii. Sara nu va merge la teatru, cel mult de va juca taroc cu notariul. Nu scie sigur ore pre domeniul ce i-a mai ramas se află notar ori ba, pentru-că de 15 ani n'a mai umblat pe acolo. Dimineta nu se va plimba pe strada Andrassy, ci pîntre sēmănăturî de grâu ori cucuruz; cina nu-și va lua-o între sunetele muzicii, ci pôte în societatea unei îngrijitóre bêtrâne.

Va fi un lucru deosebit, neexplicabil și pôte peste măsură de neplăcut, dar îl va face până în sfîrșit. Las s' se mire aceea de voința lui tare, las' se vorbescă de sihăstria lui de bună voie.

Avea ceva loc lângă Tisa. Numai așa de mare încât doi, trei servitorî îl puteau ținea tot în bună rînduială. Preotul local, care fusese bun prietin cu tatăl seu, (pentru-că bêtrânul om de lume veche, își căuta cunoscînțele nu sus în „adevărata societate“ ci între ômeni simplii dela sate) îi administra averea și îi trimitea venitul regulat în două rate cam trei mîi fl. odată. Așadar pe el îl aștepta sôrtea se trăiescă în sihastrie din venitul uriaș de sêsă mîi de fl. la an. Nu-i de ris, fiind-că au fost sihastrîi, carî n'au avut nici atata. O dar nici nu va avea lipsă se mance rădăcinî; va avea pânea de tôte dilele și lângă ea și un pocal de vin.

I-a scris acelu preot. L'a întreat, de se află pre domeniul seu vre-un castel ori altfel de locuință? Pe un domeniu n'a avut, despre asta își aduce aminte. Nu își aduce aminte, pe care l'a vîndut, pe primul ori pe al doilea. Și de se află vre-o locuință se o pună în stare bună, pentru că vine se trăiescă între servitorîi sei până la morte.

Respunsul i-a sosit. Ce e drept n'avea castel ci o casă simplă acoperită cu șindile. Inse cel ce s'a hotărît se trăiescă la sat pôte forte bine locui și în asta. Dealtmintrea el îl așteptă cu multă bucurie și într'u tôte îi va sta în ajutor noului proprietar.

Ei veđi! își dise dl Armean, deja voi avea un prietin și acolo. De bună samă va fi puțin neplăcut, pôte imi va cere să-i ascult predicele, dar cine a abdis de lume așa vitejesce o va suferi și cea ore cum.

Nici nu și-a luat adio (plecarea îi este astfel mai interesantă) ci a plecat, numai așa s' se iee în stăpînire cea casă acoperită cu șindile, pe carea el o va numi castel. Și cugeta ce petrecere minunată va fi, se dîrmă în noptea primă într'o chilie scundă, între perinî cu miros de levendulă, undeva, departe într'un sat tinos și amărit. Pôte îl vor cerceta și străbunîi spre aș manifesta bucuria că s'a întors în casa de demult.

La sosire l'a primit preotul. Bărbat cărunt, frumos, cu o față destul de tinerescă. L'a primit cu scire că, casa lui nu e pe deplin întocmită și astfel: Armean trebuie se fie câteva zile ôspele seu. Noul proprietar s'a învoit îndată. Dór așa va fi mai interesant; ieri sara s'a petrecut încă la club și acum va rămânea peste nopte în casa liniscită a unui preot dela sate. Cel puțin strămoșii nu îl vor incomoda, va putea dormi liniscit.

Se bucura înainte cum îl va înspăimînta de morte pe preot pe sară cu vorbirea sa lumescă. Cum îi va povesti avînturî așa de interesante, istorii dela club și întîmplări dela teatru, carî nici c'-ar fi iertat se le ascultî până în sfîrșit. Inse îndată ce s'au aședat la cină, a și început preotul se vorbescă, Alexandru Armean și-a perdut tonul vesel, sarcastic. L'a cuprins mirarea și n'a putut scôte nici o vorbă din gură. Unde a învățat omul acesta atata? De unde și'a câștigat judecata cea sigură și sănătósă? Cum își pôte da părerea cu atata siguranță, din acest sat retras și sêrac, despre tôte lucrurile din lume?

— Dar d-ta nu faci altceva, decât te închiđi în odaie și cetești și înveți ziua întregă?

Preotul rîspunsă zimbind: De comun numai sara am ceva timp de cetit. Ziua m' ocup cu altceva. Aici mi grădina, toți pomii eu îi sădesc, eu îi nobilitez și și acuma eu îi cultiv; apoi mica-mi avere care eu o conduc. Și lucrul cel mai de căpetenie credincioșii, carî n'au causă s' se plîngă că nu le port de grijă.

— Apoi sunt mai lungi zilele d-tale ca a altora sau învingî cu ceva putere supranaturală deodată atata lucru.

— Și ziua mea e numai de 24 de ore, ca a altuia, și tôte puterea supranaturală imi stă în cea, că mi-ar părea rêu de ori ce minut petrecut în nelucrare.

Alexandru Armean se înroși. Cugeta că acesta e o alusiune la modul lui de vieță. Inse după ce s'a uitat în ochii curați și linisciti ai preotului s'a convins că acesta nu voiesce s' se-l vatem. Și totuși — nesciind — ce furtună a stîrnit în pieptul lui Armean cu acésta frasă. Il privesce pe acest bărbat simplu și serios și începe al compara cu sine. Acela e liniscit și îndestulit cu tôte că și'a petrecut vieță în muncă grea; el? el nici odată nu a folosit baremî un singur moment spre bine. Numai acum simte că e de pustiul sufletul seu față de a altora. Numai acum pricepe, că petrecerile și glumele nebune nu i-au putut umplea inima, a rămas acolo un gol înfiorător, care va tot cresce, până când nu-și va da curs nou vieții, până când nu va simți efectul bun al muncii. Cinismul acela, care de atata amar de ani i-a umplut sufletul s'a perdit ca prin minune și simțeminte până acum necunoscute i-au umplut inima. In locul disprețului de mai înainte, inima lui s' umplu de admirare față de ômeni simplii, carî cu sfințenie își împlinesc datorințele lor; inima lui se umplu de grêtă cugetându-se la vieța sa de până aci, la vieța sa fără nici un scop, fără nici un folos.

Străbunîi nu l'au conturbat, inse cu tôte acestea Alexandru Armean în noptea cea n'a dormit nici un minut. El sciea numai cum s'a svêrcolit de sară până n' dori; inse dimineta când s'au întălnit, l'a salutat pe preot cu mai mult respect ca în ziua de mai înainte.

Inainte de amedi au vizitat satul și moșia. Preotul i a arêtat grădina cu miile de semne a diliginții sale. L'a purtat pe la câmp esplicându-i pe rînd, care e a lui, ce produce și pentru-ce chiar cea și nu altceva? Cunoscînțele de agricultură alui Armean erau tare defectuöse: numai acuma a început a înțelege, că și spre a fi numai agricultor îi trebuie sciință mare.

Îi vijuia capul de atatea esplicări când a ajuns acasă. Dór acuma o dimineta întregă a tot învățat; O! de mult n'a mai făcut el așa ceva. După amedi se duse la casa sa proprie, supravegchia lucrătorii, el însu-și tocmi una alta. Cum s'a bucurat, când a bătut primul cuiu în părete el însuși, când a ajutat s' se pună prima mobilă la locul seu. O! cât e de dulce cea mai mică osteneală când e lucrul teu, osteneala ta.

Grăbi lucrările; i-ar fi plăcut s' se mute cât mai degrabă în locuința sa. Preotul îl rețină cu cea mai mare dragoste, inse totuși nu se simțea bine la dînsul. Ca și când cea casă întregă cu toți locuitorii ei, ar fi o imputare mută și vecinică pentru viața sa trîndavă și fără scop. Nu i-a spus-o nime, nu i-a dat se înțelegă nime și totuși credea, că fiecare cugetă cea, toți îl desconsideră, toți îl desprețuesc.

Pôte mai târziu, peste o săptămână, când se va putea lăuda: am lucrat-o asta, am făcut-o asta, am dus-o asta în îndeplinire, pôte atunci se va putea reînforce cu fruntea ridicată, fără rușine; acum încă nu.

Păreții erau încă uđi, padimentul necurățit, ferestrele stropite cu var, inse el deja se dusă se locuiescă în casa sa.

A două zi începă lucrările în grădină; el însuși se învêtea printre lucrătorii și plântuțele tinere, carî le căpătă din grădina de pomî a preotului, el însuși le planta.

Sudorea îi inundă fața, dar nu sudorea, care îi inundă fața în agitațiunea jocului de cărți noptea. Sudorea asta nu o ștersă, las s' se cunoscă brazdele acelea pre față.

Spre sară îl vizită preotul, îi adusă o epistolă. Lui s'au în-

datinat se-i aducă toate epistolele ce vin în sat, și apoi el le împarte. Nu e mare osteneală, pentru-că foarte rar capăta vre-un sătean vre-o epistolă; omul dela sate nu corespundeză mult.

Alexandru Armean își luă epistola și o ceti îndată. Apoi se întorsă spre preot:

— Mă chiamă la Pesta, la o petrecere, mi-am uitat se-mi iau adio dela prietini și acum reclamă ospetul de adio. Pentru-că n'am făcut eu nici un paș, îl fac ei în Lunia viitoare; numai aceea o cer, ca se fiu și eu între ei. Ce diceți la asta?

— Acea că se mergi. Nu rumpe de tot legăturile cu amicii. Acasă și așa nu ai lucru. Am statorit ce e drept pe luni sërbara școlară, dar aceea se pöte amana.

Armean Alexandru se uită un timp fix înainte sa, apoi disă iute:

— Nu, se n'o amănăm. Mai bine se aștepte tovarășii decât copii de școlă.

Apoi întră de grabă în chilie și scrisă epistola de abdicere: „Imi pare foarte reu, dar nu pot merge. Școla a cărei patron sunt eu, are chiar atunci sërbari; dela aceea nu mi-e iertat se lipsesc. De altmintrelea nici n'am timp pentru petreceri; trebuie se-mi sap cucuruzul și nu pot lăsa lucrătorii fără supraveghiare.“

— Te vor rîde tovarășii pentru epistola asta, disă preotul când i-o întinsă Alexandru se o cetescă. Armean se ridică superb.

— Las' se ridă! Nu-mi pasă! Apoi cu glas mai domol adausă:

— Numai D-vöstră se începeți a mă stima.

Trad. de *Jon alui Nicolae*.

Gândeam.

*Așa gândeam odată
Că suferința grea
Nu este 'n lume alta
Ca suferința mea.*

*Că nîme nu iubește
Așa cum iubesc eu,
Că voiă cădea sdrobotă
De nenorocul meu.*

*Dar ved pe di ce trece
Durerile-mi sporesc
Și eu le 'nving pre toate
Le birui și — trădesc.*

*Chiar eu me mir de mine
Cum, Dömnne, de mai pot.
Cum pot? . Gândind la tine
Inving, iubite, tot! . . .* *Maria Ciobaș.*

Sfinx sau din secretele unei nopți tainice.

Roman misterios în 3 capitule întunecate.

I.

Necunoscuta.

Trecuse mieđul nopții.

Putea se fie o oră, pöte o oră și jumătate, mai mult însă nu, căci la două ore se închidea cafeneaua în care ședeam chiar acuma, dovada cea mai eclatantă, că încă nu era mai mult de o oră, sau cel mult o oră și jumătate, la tot cazul însă încă nu erau două ore.

Trebuie se stăruie pre lângă acest punct și rog cu insistință pre toți cetitorii acestor șire interesante, se fie cu deosebită atenție la constatarea faptului, că încă nu erau două ore, ci numai o oră sau cel mult o oră și jumătate.

Și stăruința acésta, care la prima vedere s'ar părea fiecărui om preocupat, întru cât-va cam șodă, nu voiu se đic curiosă, fiind că nu-mi place acest cuvânt, deși l'am cetit des și pöte o se-l mai cetesc încă multă vreme, căci medicul meu de casă la care am fost mai alaltăierii din cauza unor ochi de găină, de cari am făcut rost în urma cumpărării unor ghetete cam strimte, m'a asigurat, că plămânile de altmintrelea imi sunt pe deplin sănătöse și o se mă țină, cât voiu trăi, ér după mörte și așa nu voi mai avea lipsă de ele, — đic dară, că stăruința acésta sunt nevoit s'o fac cu atât mai vörtos, cu cât constatarea precisă a timpului e un punct cardinal în drama ce o se vă desfășur numai decât înaintea ochilor și că fără acest moment esențial nu ați fi în stare se pricepeți nici îndreptățirea psihologică și nici desvoltarea firéscă

a acestei triste istorii, care vă va arăta în un mod pătrunđtor de duios, unde ajunge omul, care și-a perdut totă credința, și s'a abătut de pe căile recomandate lui de părinții lui binevoitori. Cred că nu-i de lipsă se vă dovedesc, că părinții voesc numai binele copiilor, căci viața de toate đilele ne ofere miđ de exemple din cari o putem cunoște.

Dar se revin la obiect, căci precum ați putut-o observa deja până acuma, și o se aveți încă ocașie de a o mai putea observa, mie de loc nu-mi plac abaterile, și dacă totuși câte odată spun pöte cu un cuvânt mai mult decât s'ar părea la o superficială ochire unui om neinițiat în labirintul literaturii române și al culturii poporului român de lipsă, o fac numai din motivul, că vreau se lămuresc pe deplin împrejurările.

Trecuse dară mieđul nopții, era adecă mai mult de 12 și mai puțin de 2 ore, cum am avut onörea a v'o dovedi în mod neîndoelnic.

Firește ar fi fost un mijloc foarte simplu, se mă conving deslușit asupra timpului precis, și anume mijlocul de a consulta ciasornicul, dar pe vremea aceea — era pe la sfirșitul lunii — ciasornicul îl purtam în un portofoliu vechi erezit dela un unchiu al unui cumnat, care avuse gândul se emigreze în America, și-mi dăruise acest portofoliu, ca se am în ce aședa atestatele mele de școlă.

Dar nu voiü insista mai mult nici asupra acestui portofoliu, mă îndestulesc se adaug numai atăta, că deși unchiul cumnatului meu din mai multe motive n'a putut pleca, între altele fiind-că trei đile înainte de plecare a murit în urma unei ciocniri de tre-

nuri, care ciocnire pe vremea acea dasă ansă la mari contraverse în diarele noastre cu privire la modul, cum s'ar putea pe viitor încunjura astfel de ciocniri — ȳic. cã deși unchiul meu n'a plecat, portofoliul a rãmas la mine și eu îl întrebuintãm între altele spre pãstrarea unui document însemnat, cu care puteam ori cui dovedi, cã am ciasornic și cã un ciasornic plãtesce mult, fõrte mult.

Era așadar dupã mieđul nopții și noi ședeam mai mulți inși în jurul unei mese. când deodată ușa cafenelei se deschise și pe prag apãru figura unei femei, care își îndreptã pașii spre mesa nõstrã.

La vederea acestui óspe neașteptat am rãmas cu toți încremeniti și cu gurile cãscate.

II.

Necunoscuta.

Sciu și sum convins cã o se mi dați credemânt, când vã asigur sus și tare, cã eu sciu ce-s gurile cãscate.

Da o sciu, pôte mai bine decãt mulți alții, cari vor zimbi cu neîncredere la cetirea acestor șire, cari le scriu numai cu scopul se dovedesc în mod lãmurit, dar totodată și neîndoielnic, cã nu tóte lucrurile merg așa, precum ar dori omul și cã un nãrod pôte mai mult întreba, decãt de ce întelepți respunde.

Da, susțin fãrã șovãire, cã am vëdut adese ori gurã cãscate! Am asistat la trei conferențe naționale, și am rãmas surprins de gurile cãscate, ce le vedeam în decursul tulminantelor vorbirii, cari au respãndit numele nostru departe preste hotarele patriei nõstre iubite, ȳic dinadins iubite, fiind-cã ori ce ar ȳice dușmanii nostri seculari, iubirea de neam și patrie e prima virtute a poporului român, carele a trecut prin atâtea necazuri și a avut se îndure atâtea neîndreptãtiri, încãt drept a fi avut unchiul cumnatului, dacã ar fi pãrãsit țara acesta, unde ne calcã și drepturi și limbã și nu ne lasã decãt ochii, ca se putem plãnge . . .

Da, am vëdut încã gurã cãscate. Am fost odatã învitat la masã, unde am întâlnit un ștudent, care chiar atunci se întorcea din internatul de bãieți din Blaș și am rãmas uimit de gura ce o cãscase, ca se pótã înghiți o pancovã, ce dõmna casei uitase se o facã ceva mai micã decãt un mër mare, da am rãmas uimit și m'am bucurat vëđend ce gurã pôte cãscã Românul când vrea, și m'am bucurat gândindu-më la viitorul nẽmului nostru, când avem așa tineri de mari speranțe . . . Am asistat în sfirșit la reprezentarea unei comedii a unui vechi literat dela noi și mi-am fãcut cruce, vëđend ce gurã scie cãscã publicul nostru iubitor de literatura romãnã . . . Și am vëdut încã multe gurã cãscate, dar așa gurã cãscate, cãscate în așa mod neobiceñuit de mare, cum cãscasem noi în memorabila nõpte despre care mi-am propus se vë vorbesc și sper cã cu ajutorul lui D-đeu o se ajung la capët, cãci fãrã de ajutorul lui înzãdar ne-am apuca noi sermanii muritorii de lucrul cel mai mic, nu l'am putea isprãvi, ȳic darã și vë rog, se luați bine aminte ceea, ce am de gând se vë spun, fiindcã pôte nici când n'õ se mai am prilej se v'õ spun așa de lãmurit și așa de ușor, cãci cum ȳice vestitul nostru cronicar Miron Costin, despre care aș fi învëțat multe de tóte, dacã profesorul meu de literaturã ar fi sciut și el mai mult despre el, decãt sentința care se potri-vesce atãt de bine în cadrul acestei istorisirii triste și anume »Nu stau vremile sub cãrma omului, ci bietul om sub vremi.«

Da, e un lucru ce nu se pôte trage la îndoelã, bietul om stã sub vremi, ér vremea trece și noi îmbãtrininim mereu, pe când alții remãn la tóte recei.

Dar nu vreau se mai lungesc vorba, nu mi place s'õ fac, eu spun și scriu totdeuna absolutamente numai ceea ce e neîncunjurat de lipsã si omit tot ceea, ce se pôte omite fãrã ca prin acẽsta omitere sã se altereze mersul istoric al faptelor menite de a fi espuse, și repetesc încã odatã, pentru ultima datã, cã da am mai vëdut multe gurã cãscate, dar așa gurã cãscate ca ale nõstre ncã nici odatã.

Nu, iubite cetitõre și iubiți cetitori, se nu presupuneți dõrã cã mãresc, când susțin aserția de mai sus. O nu, n'am nici un interes se spun ceva, ce nu corespunde adevërului curat, cu atãt mai vërtos nu, cã acest fenomen șod a fost însoțit de așa împrejurãri estraordinare încãt chiar și o cãscare mai mare ar fi nu numai verosimilã, mai din contrã probabilã și n'ar putea decãt se adaugã la caracterul misterios, misterios în sensul strict al cuvântului, a acelei femei, carea își îndreptã în acea nõpte, dupã mieđul nopții, colo pe la o orã sau o orã și jumëtare, dar negreșit înainte de dõuë, pașii spre masa nõstrã, fãcẽdu-ne se încremenim la vederea ei și se rãmãnem cu gurile cãscate.

Și cum ședeam noi așa, acẽstã ființã, venitã par-cã din o altã lume, lãsã se rãtãcescã asupra nõstrã o privire jalnicã, o privire gânditõre, din care se putea ceti un roman întreg de un cuprins din cale afarã tragic.

III.

Necunoscuta.

Dacã n'ași fi literat conscientios, literat consciu de misia sublimã, ce ni s'a încredințat nõuë ómenilor dela gazete, nõuã, hãrtienilor, cum ne numea mai Sãmbãta trecutã un avocat tiner, cu care am petrecut împreunã cu câți-va alți cunoscuți lângã nișce pãhare de vin, cu ocazia cãrei petreceri mi s'a dat un vast prilej de a putea face unele constatãri fõrte momentõse cu privire la influința, ce o deprinde vinul asupra creșilor omenesci, acest organism miraculos, a cãrui funcționare, ori cãt ne-am cãzni totuși n'am fi în stare s'õ înțelegem, dat fiind, cã mintea nõstrã e mãrginitã, din care motiv eu nici nu fac nici când deosebiri subtile, ci më restring totdeuna la ceea ce e chiar de lipsã. și cum am dis deja la începutul acestui capitlu, care ne va da o binevenitã ocazie se aruncãm o ochire în viața sufletescã a unui spiriț prigoniț de ursita nemilõsã, dacã ȳic, n'ași fi om conscientios, aș putea se croiesc din privirea femeii palide, carea își îndreptase pașii spre masa nõstrã, un roman senzațional cu detaluri înfiorãtõre, dar eu raporteș totdeuna numai ceea ce aud, vëđ și simțesc și nu adaug nimic, ci scriu totdeuna ceea ce musa binevoitõre imi dictezã în penã așa încãt de multe ori nici eu nu sciu cum o sã se sfirșescã multe periõde.

Ce ușor mi-ar fi anume se fac, cum fac mulți romanțieri, cari în lipsã de motive psihologice se pun de înlocuesc acest manc prin copieri superficiale și fãrã interes cultural sau național.

Dacã aș voi numai, aș putea, dar vë asigur, cã nu vreau și nici n'am de gând s'õ vreau odatã -- însë dacã aș vrea aș putea descrie și eu, o ȳi furtunosã când s'a întâlnit eroina acestui roman tainic cu el, se descriu cum se plimbau împreunã povestind despre amor, fericire, rai, fãrã se observe în farmecul clipei, cã pe cer se adunã nori grei, se îndesã tot mai mult pãnã când deodată un fulger sfãșie vãșduhul, și-i face se tresarã de grõzã . . . a-și putea se las apoi se urmeze fulgere dupã fulgere și aș putea sfirși cum ei se alipesc tot mai strins de-olaltã, ca sã se îmbãrbãteze, când de-odatã se întâlnesc buzele lor — și nenorocirea ar fi gata.

Vedeți d-võstrã așa fac alții, cari nu sunt în stare se punã la cale o declarație de amor în mod logic, ci-și iau refugiul la elementele naturii.

Câte nenorociri au mai causat vremurile grele, pentru cari însã societãțile de asigurare adã încã nu vreau se plãtescã despãgubire, deși eu nu-mi pot închipui nenorocire mai mare decãt chiar cãsãtoriile legate și puse la cale prin vremuri grele, vifore, fulgere, ploi mari și grindinã.

Etã iubite cetitõre și iubiți cetitori, câte de tóte ar putea face un om, care n'ar avea simțul și consciința faptului, cã meseria de literat e o meserie sublimã și nobilã, care nici când nu trebuie profanatã prin întreteseri de fapte nelogice, ce nu se pot basa nici pe tradiție, nici pe dreptul istoric și alte date statistice de însemnãtate epocalã în vieța omului.

Și noi cum dăc ședeam încremeniți și cu gurile căscate, pe când fabuloasa femeie lăsa se rătăcescă asupra noastră privirea ei palidă, din care puteai ceti un roman întreg de cuprins tragic, așa tragic încât ai afla în tragica lui motive de ajuns, se îmbogățesc literatura noastră de altminteri atât de sêracă cu cinci volume de tragedii de valoare neperitoare nu numai la noi ci și în alte țeri, locuite de popore civilizate.

Și noi nici nu cutezam se respirăm, ci așteptam ca fantoma

asta a nopții se-și deschidă gura, când de-odată se întorsă și părăsi sala în tăcere cum venise, er noi am rêsufat mai liber, ușurați ca de o povară grea.

Etă dară iubită cetitoare și iubiți cetitori, în scurte cuvinte vieța unei nefericite femei, care neînțelesă a trăit și a murit pôte deja, fără ca din totă mândria ei se mai fi rēmas alta, decât numele ei perdut prin pravul cronicelor gălbinite de vremi ale veacurilor trecute: Sfinx.

Chloroform.

Tara norocului seu legănul basmelor și al poveștilor.

Scriere mitologico-umoristico-scientifică de *Aron Boca Velchereanul.*

*De lume ce-mi pasă mie,
Fugi la dracul serăcie
Nouă sute sunt la mine,
Trageți figanți! cât de bine*

*Trageți altă horă nouă
Crepe violina'n două,
Se-mi stâmpăr sufletul meu
Cel zdrobit de-atâta rău,*

*Lăsându-se de jucare,
Să puseră la mâncare,
Bënd, mâncând se săturară
Merse apoi se culcară,*

*Pre pat tot din flori de mac,
Să dormă tignit cu plac,
Și după ce se sculară
Er beură și mâncară,*

*Apoi se porni la cale,
Vesel și cu voie mare,
Vrënd să ajungă de loc,
Colo'n țara lui Noroc,*

*După două luni de cale,
Tot cu o silință mare,
Ajunse la-un rît frumos,
Cu pomët mare umbros,*

*Și la umbră preste tot,
Eu a spune, nici nu pot,
A meselor încercare,
Cu beuturi și mâncare,*

*Și-acolo sute de mi,
Betrâni, tineri și copii,
Stând cu toți se ospëtau,
Alți cântau și jucau,*

*În mijloc pre un stâlp pusă,
Tablă de aur sta susă,
Și pre dēnsa era scris
Scrisore de-acest cuprins:*

*„Aicea e Carantină
„Pentru tot omul hodină
„Beutură și mâncare,
„Bune, întru'ndestulare,*

*„Aici se face cercare,
„Pentru omul fiecare,
„Pôte bea, pôte mâncă?
„Pôte dormi și fumă?*

*„Și decă acestea tôte,
„El a le 'mplini de pôte,
„Un an rămâne aci,
La probă-apoi va primi*

*„Pasaportul seu de loc,
„Pentru țara lui Noroc“
Omul încă-aci a stat,
Pasaport a căpëtat,*

*Apoi se porni la drum,
Mai tare voios acum,
Făcënd cale 'ndehungată,
Iată că sosese odată,*

*La-o cetate minunată,
Ce era încunjurată,
Cu zid mare și înalt,
Din petră de diamant,*

*Cu porțile de aramă,
Și ostași cari puneau samă,
Și pre tot omul cerca,
Are pașaport? ori ba,*

*Cătră țara lui Noroc.
Fericit și mândru loc,
Omul pasul seu arată,
Ostașii îi dic îndată,*

*„Intră în această casă!
„Elegantă și frumoasă,
„Capeți beuturi, mâncare,
„Bune cu îndestulare,*

*„Tutun fin pentru fumare,
„Pat de flori pentru culcare,
„O lună vei sta aci
„Nai nimica de-a plăti,*

*„Dar ai ceva ocupare:
„Veți magazinul cel mare,
„De săpun fin este plin,
„Și toți cari aicea vin,*

*„O lună se săpunesco,
„Se spală, se curățesc
„Apoi capătă intrare,
„În asta cetate mare,*

*„Aici ține locuesco,
„Fermecă și sorocesc,
„Pun dinți buni și pun măsele,
„Vindecă ori ce durere,*

*„Pre betrâni întineresc,
„Și pre toți îi întogmesc,
„Le dau o lungă trăire,
„Chiar mi de am viețuire,*

*„Totă gândirea departă,
„Pentru lumea cea deșartă
„Ca ori cine liniscit,
„Să pôta fi fericit,*

*„Și dau o frumșetă mare,
„Omului la fie-care,
„Dau apetit la mâncare
„Și sciința de jucare,*

*„Zor mare de desfătare,
„Ștergënd ori ce întristare,
„Așa omul pregătit,
„Plecă spre locul dorit,*

*„Cătră țara lui Noroc,
„Unde-i fericitul loc,
„Pentru omul necăjit,
„Și de sôrtea grea lovit,*

*Acest om luna plinind,
Și celea spuse făcënd,
În cetate a intrat,
Și ținele l'au luat,*

*Implinind a lor lucrare,
De soroc și fermecare,
Făcându-l pre om capace,
De a viețui în pace,*

*Colo'n țara fericită,
Avënd trăire tignită,
Departo de a lunei valuri,
Tre a fericirii maluri,*

*I-au dat ținele mâncare,
Bani și merinde pe cale,
Pre aripi de vânt îl puse,
Și se duse omul duse,*

*Preste munți preste văi late,
Și preste țeri depărtate!
La trei luni după plecare,
El zăresce 'ndepărtare,*

*Zare mare de lumină;
Vântul spre pământ declină,
Lângă o casă frumoasă,
Cu etajă mari, pompósă,*

Bibliografia.

Calendarul portativ de Ioan Baci, red. Rev. Ilustr. pe anu-1900, cu un cuprins de tot variat și folositoriu, — cu ilustrațiuni frumoase și interesante executate cu deplină artă a apărut tocmai acum și în câteva zile se va putea pune la dispoziția on. public.

Calendarul portativ are forma unui notes de buzunariu, legat în pânză cu legătură plastică foarte frumoasă și cu inscripție aurită cu aur curat, costă numai 70 cr. — Legat cu carton modern elegant și provădit cu inscripție imitație de aur frumos executată pe legătură plastică costă numai 50 cr. — Broșurat cu imitațiune de pele și inscripție modernă numai 40 cr. plus 5 cr. porto postal la fiecare exemplar. Librarilor și colectanților, cari vor procura mai multe exemplare de-odată se va da rabat de 20%.

Din acest calendar care în anul trecut a costat 1 fl. 50 cr. un exemplar, nici unul nu a rămas nevândut. Incurajarea din partea on. public a îndemnat pe autor a-l tipări în anul acesta în număr dublu și a scădea prețul la jumătate, cu sperarea că nici din acesta nu va rămânea nici unul nevândut.

Almanachul învățatoriului român redactat de dl. Iosif Velcean, învățatoriu în Recița montană intrând în anul al doilea al existenței sale a eșit de sub tipari și se vinde cu 1 fl. (plus 10 cr. porto), 6r celor ce vor trimite de-odată prețul de 3 esemplare li-se va espeda franco. La comande de 5 ori mai multe esemplare se va da rabat 10%.

CRONICA LUNARĂ.

Agata Bârsescu, celebra noastră tragediană, în ciclul de 7 reprezentațiuni date cu succes strălucit în sala dela Gewerbeverein din Bistrița au fost întâmpinate din partea publicului cu însufletite ovațiuni. Foile locale germăne scriu, că nici când nu a mai pășit pe scena teatrului din Bistrița o artistă atât de celebră ca D-șora Agata Bârsescu.

Sânțire de biserică. Duminică la 8 August s'a sănțit biserică cea nouă din Friș prin delegatul episcopesc Ales. Silași protopopul Bistriței însoțit de mai mulți preoți tractuali. Cântările dela missă a fost executate de corul plugarilor din Șoimuș, sub conducerea magistrului coral Traian Brătescu.

După actul sănțirii publicul s'a întrunit la banchetul dat din partea credincioșilor gr. cat. de acolo și a preotului local Nicifor Buta, carele și'a dat totă ostenela, ca să eșă acesta serbare cât se pôte mai bine; după banchet a urmat petrecere cu joc, carea a durat până sara târziu.

Publicul s'a depărtat mulțamit dela acesta sănțire de biserică. Poftind poporului din Friș curaj și energie pe calea apucată spre cultură, ca așa cât mai curund să pôtă anunța și sănțirea unui edificiu școlar gr. cat. de care încă se simte mare lipsă în acesta comună.

Cambii nouă. Scim că dela 1 Octombrie st. n. au eșit din folosință cambiile vechi, introducându-se în locul lor cambii nouă, ale căror timbre sunt socotite în corone și nu în floreni. Cei ce au avut și mai au încă cambii vechi, provădute cu timbre socotite în floreni le pot schimba până în 31 Decembre st. n. 1899 la traficile reg. ung. de tutun.

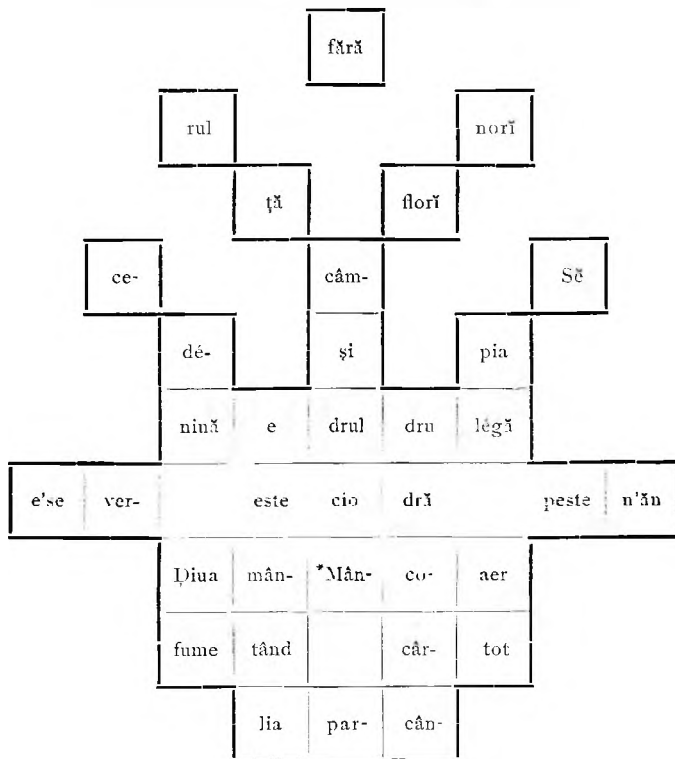
Corsetul eschis din școla. Ministrul de instrucțiune al României a interdis printr'o circulară adresată conducătorilor școlilor private de fete odată pentru totdeuna purtarea corsetului în decursul 6relor de studiu.

Hymen. Dl. Ioan Iavorca s'a logodit cu d-sora Ioana Romonșan în Orăștie. Dl Octavian Manu s'a cununat în bis. gr. cat. din Milășșel cu Dșora Sofia Covaciu. Dl Vasile Pop și Dșora Mariuța Bota din Racla s'au cununat în bis. gr. cat. de acolo.

Curier postal între Șieu-mare și Șoimuș. La rugarea redactorului Revistei Ilustrate, Exelenția Sa Dl Ministru de comerț cu ordinul său din 16 Septembrie a. c. Nr. 60733 a dispus, ca dela 1 Oct. a. c. un curier postal plătit dela stat în fiecare zi odată să ducă și aducă cărțile și pachetele ce sosesc și se trimt dela Șoimuș prin posta din Șieu. În urma acestei dispusețiuni și corespondința redacțiunei noastre cu publicul de acuma înainte va putea fi cu mult mai regulată.

Gâcitură.

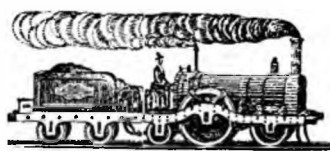
Gâcitură de șach după săritura calului de Otilia Caba.

Deslegarea gâciturei de șach din broșura IX.

Când speranța ne propune dîcând rabdă în tăcere
Că în urma ăstor chinurî vine timpul de plăcere
E datore omenimea suferind a aștepta
Ah speranța ea-i deprinsă prea ades a înșela
Fericirea cea deplină nu-i aici de așteptat.
Căci când omul bietul crede, că în brațe o va stringe
Ori că sorte-a i-o răpescce
Ori că vieta i-se stinge.

Deslegare bună am primit dela d-nele și d-șorele: Eiena Morariu din Juriul de câmpie; Victoria E. Roșca din Alba-Iulia; și dela d-nii: Nicolau Coroiu Ponorean, preot gr-cat. în Ponorel; Ioan Bogdan, învățatoriu în Oravița rom.; Costică Ionescu din București; Niță Petrescu din Iași.

POȘTA
REDACTIUNEI.

D-lui Prof. Dr. Elefterescu în Bucuresci. Am primit cu mulțamită manuscrisul D-vostre de mare valoare și îl vom publica într'unul din numerii venitori.

D-lui P. P. în Szt.-András. La articolul ce ni l'ai trimis lipsesce titula și afară de aceea e de tot prea lung, articlul scurt scriș bine și la înțeles sunt mai bine primiș de publicul cetitoriu al Rev. Il. Acesta nu-l aflăm potrivit pentru noi, de aceea puteți dispune de el.

La mai mulți. Cererei D-vostre ca se scötem Revista săptămânală, deocamz dată nu putem satisface, va apărea însă pe anul venitoriu de două ori în lună și vom scöte din când în când și câte o planșă colorată, drept recunoștință către onor. public cetitor ce ne pãrtinesce cu atãta căldură.

Abonentului nostru Nr. 520. La întrebarea pusă și-am scris epistolă.

La mai mulți. La etablarea fabricei se lucră cu mare sporiu, acūși va fi dicată, o parte din mașinele de lipsă sunt deja aduse și în scurt timp se vor pune în comerț șindilile patentate și inventate de redactorul Revistei noastre.

Abonentului Nr. 2166. Am primit prețul abonamentului și-ți mulțamim.